

LUNDS UNIVERSITET
Samhällsvetenskapliga fakulteten

“Jag vill inte vara en bra pappa,
jag vill vara en bra förälder”

En kvalitativ intervjustudie om faderskapets paradoxer

Ida Emanuelsson och Jenný Gunnarsdóttir

Genusvetenskapliga institutionen

GNVK02: Kandidatkurs 15 hp

Handledare: Terese Anving

Datum: 2019-05-28

Abstract

In this study we have examined how fathers experience and construct fatherhood in relation to equality, masculinity and fatherhood ideals. With the backdrop of Sweden's comparatively progressive equality and parenthood politics we have conducted seven semi-structured qualitative interviews with Swedish fathers aged 25-35. We have analysed the material using categorical content analysis with theoretical framework from West and Zimmerman (1987), Connell (2008) and Elliot (2016). We have found that the participants' experiences of fatherhood are nuanced and diverse, with the transition to fatherhood implying extensive changes to their daily lives, self-image and thoughts on equality. Sweden's generous parental leave is appreciated by our participants and for many considered an important factor in their fatherhood. Our findings from a Swedish middle-class context indicate an increase in caring masculinities and changes in fatherhood ideals between generations, where fathers do gender and fatherhood in a time when ideals about fatherhood are in flux. We encourage further research in the field and increased support for parents to promote equal parenting.

Key words

Fatherhood - Masculinities - Equality - Caring masculinities - Doing fatherhood

Nyckelord

Faderskap - maskuliniteter - jämställdhet - omsorgsgivande maskuliniteter - göra faderskap

Tack

Vi vill speciellt tacka vår handledare Terese för hennes fina stöd, tålamod och ovärderliga vägledning under uppsatsskrivandet, det hade inte blivit detsamma utan dig. Tack får även våra två vänner som deltog i pilotstudien, det var så värdefullt och gav oss mycket bra material. Vi vill också tacka våra vänner och familj som har stöttat oss och tålmodigt lyssnat på mycket fakta om föräldraskap de senaste månaderna.

Främst tackar vi alla våra intervjupersoner som ställde upp och berättade om sina liv för oss. Det uppskattar vi enormt och utan er hade uppsatsen inte funnits!

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Den omsorgsgivande pappan i svensk politik	1
1.2 Syfte och frågeställningar	4
2. Forskningsfältet	5
2.1 Faderskapsideal under ständigt pågående förändring	6
2.2 Pappor och barn	6
2.3 Faderskap och jämställdhet	7
2.4 Faderskap i svensk kontext	8
3. Teori	10
3.1 Att göra genus	10
3.2 Maskuliniteter	11
3.2.1 Hegemonisk maskulinitet	12
3.2.2 Delaktig maskulinitet	12
3.2.3 Underordnad och marginaliserad maskulinitet	13
3.3 Omsorgsgivande maskuliniteter	13
4. Metod	15
4.1 Metodologiska utgångspunkter	15
4.2 Den halvstrukturerade livsvärldsintervjun	16
4.3 Urval	17
4.4 Etiska överväganden	18
4.5 Deltagare	19
4.6 Analytiska tillvägagångssätt	20
6. Analys	21
6.1 Att bli pappa	21

6.2 Det “nya” faderskapet?	23
6.2.1 Föräldraskap kontra faderskap	25
6.2.2 Föräldraledigheten	28
6.2.3 Men varför delas det olika då?	29
6.3 Jämställdhet	30
6.3.1 Vadå jämställdhet?	31
6.3.2 Hushållsarbetet	32
6.3.3 Den nästa generationen	33
7. Slutsatser	36
7.1 Diskussion	37
7.2 Vidare forskning	38
Referenslista	39
Bilaga 1: Kodningstabell	42
Bilaga 2: Intervjuguide	43

1. Inledning

Hösten 2018 delades en undersökning utförd av Kamratposten (Shück, 2018) på sociala medier som deras läsare i åldrarna 8–14 år hade besvarat. En av frågorna fick speciellt stor uppmärksamhet: “Vem vill du helst prata med när du är ledsen?” där 46% av de svarande uppgav *mamma*, 17% uppgav *ingen alls* och endast 7% ville helst prata med *pappa* om de var ledsna. Dessa resultat går i linje med en Sifo-undersökning från 2016 som visade att endast 10% av vuxna menar att de ringer sin pappa i första hand när de har något att berätta, och färre än 10% svarade att de hade mer kontakt med sin pappa än sin mamma. Utgångspunkten för undersökningen var att undersöka vuxnas relation till sina egna föräldrar och attityd till föräldraledighet. Resultaten visar hur relationer påverkas av tidig närhet och att dela lika på föräldraledigheten kan vara ett bra sätt för pappor att få en nära relation till sina barn. Vid tiden för undersökningen var det 15% av alla föräldrar som delade lika på föräldraledigheten (Försäkringskassan, 2016). I det totala uttaget av föräldrapenning 2018 stod mammor för 70,7% och pappor för 29,3% (Försäkringskassan, 2019).

Jämställt föräldraskap är en central del av den svenska jämställdhetspolitiken, inte minst mot bakgrund av att det ojämställda uttaget av föräldrapenning har negativa konsekvenser för framför allt kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden då kvinnor får sämre löneutveckling och karriärmöjligheter, högre frånvaro från arbetet på grund av ohälsa och lägre livsinkomst som i sin tur får konsekvenser för den framtida ålderspensionen (Regeringskansliet, 2017). Den övergripande jämställdhetspolitiska ambitionen i Sverige är att omfördela makt och resurser mellan könen och skapa jämlika förutsättningar för kvinnor och män att kunna påverka sina liv och livsvillkor. Att kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor är därför ett av de sex nationella jämställdhetspolitiska delmålen (ibid.).

1.1 Den omsorgsgivande pappan i svensk politik

Pappan har kommit att bli ett betydelsefullt subjekt i den svenska jämställdhetspolitiken. Sverige var det första landet i världen som införde politik som syftade till att män skulle ta ett ökat ansvar för omsorgen av barn i form av föräldraförsäkringen år 1974. Även om Sverige var

först med införandet av betald pappaledighet var föreställningen av en familjeorienterad manlighet alltmer synlig inom film, populärkultur och föräldraupplysning runt om i världen redan från början av 1900-talet. Det som skiljer Sverige från andra länder är alltså inte idéerna om ett nytt faderskap i sig, utan hur Sverige har gjort politik av dessa idéer (Klinth & Johansson, 2010:21, 36–40). När det kommer till den svenska pappapolitiken och dess utveckling är det flera kulturella, ekonomiska och politiska aspekter som har legat till grund för denna. Till skillnad från andra europeiska länder har svenska män i mindre utsträckning varit ensamma försörjare av familjen, dels på grund av att det under stora delar av 1900-talet har behövts kvinnlig arbetskraft och dels på grund av att inkomsten per capita har varit för låg för att kunna möjliggöra en stark manlig försörjarmodell. Ytterligare en del i utvecklingen av pappapolitiken har varit etablerandet av en könsneutral arbetsrätt som stöttar kvinnors ekonomiska självständighet (ibid.:37–38).

Att pappan så småningom fick en central position i jämställdhetspolitiken har också sin bakgrund i de progressiva idéer som fick utrymme i den svenska debatten under 1930-talet, där till exempel Alva Myrdal pekade ut ett förändrat faderskap som en nödvändig del i det svenska välfärdsbygget och på så sätt banade väg för en ny riktning inom familjepolitiken. Även föräldraupplysning blev under 1940-talet och 1950-talet mer inriktat på att uppmana män att engagera sig mer i sina barn. Även om det inte fördes någon aktiv politik för att främja mäns engagemang i barnomsorg och hemarbete var dessa processer under första halvan av 1900-talet fortfarande viktiga förutsättningar för de politiska beslut som sedan genomfördes i början av 1960-talet (Klinth & Johansson, 2010:38–40).

Enligt Klinth och Johansson (2010:46–48) är en av de texter som aktualiserade dessa politiska beslut Eva Mobergs artikel ”Kvinnans villkorliga frigivning” som publicerades 1961. Där menade hon att fokuset på att kvinnor skulle ut i arbetslivet endast var villkorat, eftersom det förutsatte att kvinnan också fullföljde sin plikt som mamma. Moberg menade att vägen mot kvinnlig frigörelse var att omfördela ansvaret mellan kvinnor och män så att betoning även ligger på mäns dubbla roller och inte bara kvinnors. För att belysa den här omfördelningen av ansvar lanserade Moberg i samma artikel begreppet *jämställdhet*. Begreppet fick starkt genomslag i det politiska språkbruket och den svenska politiken betonade nu vikten av omfördelning av både familjens ekonomiska försörjning och ansvaret för hem och barn (ibid.). Jämställdhet framställdes över tid som förnuftigt och rationellt och blev ett sätt måla upp en bild av Sverige

som ett modernt samhälle som var anpassat till ett urbant industrisamhälle. Det nya faderskapet gestaltades både i media och av unga politiker och att vara en engagerad pappa sände signaler om utveckling och upplysning (ibid.:50–54).

Även om jämställdhet fick genomslag i svensk politik med fokus på omfördelning av ansvar mellan kvinnor och män var det fortfarande det ekonomiska oberoendet för kvinnor som stod i fokus i början av 1970-talet. Sambeskattningen avskaffades 1971 och för att ytterligare stötta kvinnors utträde på arbetsmarknaden byggdes den offentliga barnomsorgen ut. När föräldraförsäkringen lanserades 1974 slogs män och kvinnors lika ansvar som föräldrar *som princip* fast, men omfördelningen handlade mer om offentlig barnomsorg än om mäns aktiva faderskap (Klinth & Johansson, 2010:55–58). Faderskap blev en jämställdhetsfråga men i och med att lagstiftningen inte aktivt arbetade för ett jämställt föräldraskap utan endast verkade för att inte vara ett hinder för en sådan lösning, blev den ojämsltda fördelningen av omsorgs- och hemarbete ett attitydproblem som var upp till individen att förändra. På grund av detta har Försäkringskassan med sina pappaledighetskampanjer varit en av de största normbildarna när det kommer till det aktiva faderskapet. Det skulle dock dröja ända fram till år 1995 innan den första reserverade pappamånaden och mammamånaden infördes (ibid.:58–61;67).

Sedan dess har ytterligare två pappamånader införts och analyser visar att reserverade månader leder till ett mer jämställt uttag av föräldrapenning. Detta gäller dock inte alla grupper av pappor då det fortfarande är ekonomiska aspekter, normer och förväntningar som begränsar pappors möjligheter till ett jämställt uttag av föräldrapenning (Försäkringskassan, 2019). Klinth och Johansson (2010:21) menar att det är just aspekter av klass, etnicitet och sexualitet som är avgörande när det kommer till faderskapet då det ofta är vita, heterosexuella och välutbildade medelklassmän som har kommit att utgöra bilden av den nya pappan.

Trots svårigheten att få män att ta ut föräldraledigt har pappan sedan 1960-talet haft en central roll i svensk jämställdhetspolitik. Den nya pappan är framskriven som modern och upplyst och bärare av ett positivt socialt kapital (ibid.:22;40;54–55). Samtidigt finns det röster som menar att det är naivt att prata om ett nytt faderskap eftersom det är politiska beslut och juridiska förändringar som har banat vägen för förändringen vi ser inom faderskapet idag. Därför måste forskning om faderskap alltid ha den politiska, kulturella och sociala kontexten i åtanke (Dermott & Miller, 2015:190–191). Det är med utgångspunkt i dessa aspekter vi vill veta mer

om pappors upplevelser och erfarenheter av faderskap och hur de gör faderskap i en samhällelig kontext.

I denna uppsats har vi valt att använda ordet *faderskap* istället för mäns *föräldraskap*. När vi utförde våra pilotintervjuer använde vi ordet föräldraskap och en av intervjupersonerna nämnde han att hade svarat annorlunda om ordet faderskap hade diskuterats. Detta låg till grund för att vi valde att använda ordet faderskap i vår studie, styrkt av tidigare forskning som visar att även om *föräldraskap* används i önskan om ökad jämställdhet, så syftar diskursen oftast på *moderskap* (Wall & Arnold, 2007:515). Forskning har även visat att män och kvinnor brottas med olika utmaningar och funderingar i sitt föräldraskap och att prata om föräldraskap kan osynliggöra mammors specifika positioner (Nyström & Öhrling, 2004; Craig, 2006:261). Vi har därför valt att använda faderskap när vi pratar om pappors upplevelser, och föräldraskap som ett samlingsord för moder- och faderskap.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet för denna uppsats är att undersöka pappors¹ upplevelser och erfarenheter av faderskap. Vi vill också undersöka hur pappor navigerar sig i sitt faderskap i relation till jämställdhet, föräldraledighet, maskulinitet och faderskapsideal, både utifrån individen och samhällets strukturer.

De frågeställningar som kommer att ligga till grund för uppsatsen är:

- Vad är pappors upplevelser och erfarenheter av faderskap?
- Hur förhåller sig pappor till föräldraledighet och jämställdhet?
- Hur gör pappor faderskap i förhållande till maskulinitet och faderskapsideal?

---

¹ Med pappor menar vi personer som identifierar sig som män och som har ett barn som de har juridisk vårdnad över.

2. Forskningsfältet

I *Fathers, families and relationships: researching everyday lives* (2018) presenterar sociologerna Esther Dermott och Caroline Gatrell fältet som utgör faderskapsforskning. Det är ett tvärvetenskapligt fält som har växt fram de senaste trettio åren i flera olika forskningsdiscipliner, bland annat sociologi, psykologi, juridik, historia och hälsovetenskap (Dermott & Gatrell, 2018:1). En forskare som har studerat faderskap i decennier är psykologen och faderskapsforskaren Michael E. Lamb. Hans *The Role of the Father in Child Development* som har givits ut i fem upplagor mellan 1976 och 2010 har utvecklats enormt och har i allt större grad blivit en antologi om faderskapsforskning. Största skillnaden mellan den första och sista upplagan är en ökad akademisk uppmärksamhet för den bredare sociala kontexten som faderskap växer fram i. Idag kretsar faderskapsforskningen inte bara runt biologiska pappor i heterosexuella kärnfamiljer utan inkluderar även bland annat särboende singelpappor, adoptiv- och styvpappor och homosexuella män (Lamb, 2010:ix). Det är i detta mångfaldiga och multidisciplinära forskningsfält som vi tar vårt avstamp med hopp om att bidra till forskning om fäder och faderskap med en genusvetenskaplig analys.

Dermott och Gatrell (2018) har observerat tre framträdande utvecklingar i forskningen kring faderskap de senaste trettio åren. Den första av dessa är att trots att pappor i teorin motiveras av att vara involverade fäder så är det utmanande i praktiken. Heterosexuella par kan ha som avsikt att dela på omsorgs- och hushållsarbetet innan de får barn, men ofta återvänder anställda män snabbt till sitt arbete och mödrar förblir de primära vårdnadsgivarna. En annan trend i forskningen enligt Dermott och Gatrell (2018) är att där män har lyckats prioritera och bygga ett förhållande med sina barn och på så sätt deltar i omsorgsarbetet, fattas ofta medverkan i det kanske mindre givande hushållsarbetet. Den tredje utmärkande trenden är att faderskapsforskning behöver vara mer mångfaldig, trots ett rikt fält förblir forskningssubjekten oftast medelklassmän med fast anställning och en homogen kulturell bakgrund (Dermott & Gatrell, 2018:3-4). Efter att ha gjort en litteraturundersökning där nyckelord som *faderskap*, *fäder* och *föräldraskap* har använts, har vi lagt märke särskilt centrala teman inom fältet som vi nu kommer redogöra för.

2.1 Faderskapsideal under ständigt pågående förändring

Vad som ses som ideal för faderskap skiljer sig både mellan tidsepoker och kulturer och oftast består faderskapet av flera olika roller som en pappa utövar samtidigt (Lamb, 2010:3). Under 1900-talet sågs mamman inom psykologisk forskning som allt viktigare för barnets utveckling, vilket medförde att mäns föräldraroll främst blev förknippad med att vara försörjaren (Silverstein, 1996). Denna syn på faderskap har blivit djupt rotad, men sedan 1970-talet har nyare ideal om "den nya vårdande fadern" vuxit fram i den västerländska kontexten. Detta nya faderskap präglas av männens vårdande känslor och en möjlighet att ta en jämställd roll i sitt föräldraskap (Lamb, 2010:3; Barclay & Lupton, 1999:1019; Nyström & Öhrling, 2004). Forskning från till exempel svensk, brittisk och australiensisk kontext tyder på att detta nya ideal krockar med den återstående bilden av män som försörjare vilket kan resultera i att män inte får eller tar chanser till att utöva sitt faderskap (Barclay & Lupton, 1999; Nyström & Öhrling, 2004:328; Miller, 2011)

Forskare inom sociologi och psykologi diskuterar nya faderskapsideal men påpekar att det inte finns en universell definition för vad som ses som faderns roll. Ett ansvarsfullt faderskap är en social konstruktion, en dynamisk process som till stor del är beroende av flera olika faktorer. Det är både interpersonliga och miljöfaktorer, och måste alltid skådas i kontext med kultur, samhälle, familj och historia (Cabrera, Tamis-LeMonda, Bradley, Hofferth & Lamb, 2000:133; Doherty, Kounesk & Erickson, 1998:289). Kritik om diskursen om "den nya fadern" har kommit från bland annat de kanadensiska sociologerna Glenda Wall och Stephanie Arnold (2007), som menar att själva diskursen inte är så "ny" och jämställd som många tror. Enligt Wall och Arnold ses mödrar fortfarande som de primära vårdgivarna och fäder som en sekundär, hjälpande förälder vars föräldraskap formas runt ett lönearbete. De anser att maskulinitet förblir hegemoniska och krockar med omsorg och vård av unga barn. Deras slutsats är att de sociala kraven måste utvecklas vidare för att stötta ett jämställt föräldraskap och involverat faderskap (Wall & Arnold, 2007:523).

2.2 Pappor och barn

Faderskapsforskningen har inte bara bedrivits på den samhällseliga nivån, utan mycket har även forskats på hur faderskap påverkar individens liv, självuppfattning och känslor. Inom svensk hälsovetenskap har Nyström och Öhrling (2004) och Premberg, Hellström och Berg

(2008) funnit att det övergripande temat är att under barnets första levnadsår präglas pappors känslor av överväldigande och påfrestning, men även mycket positiva känslor. Premberg et al. (2008) menar att dagens pappor inte har en tradition av föräldraskap eller förebilder på samma sätt som mammor. Det finns ett glapp mellan dagens förväntningar på faderskapet och den traditionella bilden av en pappa, vilket motverkar jämställdhet inom föräldrappor.

Det finns rikligt med forskning om vilken roll pappors medverkan och närvaro har i barnens liv (se till exempel Lamb, 2010). Diskursen har präglats av att barn behöver en pappa och en mamma, då barn som växer upp utan pappor i hemmet har associerats med en ökad riskbenägenhet, problem i skolan och arbetslöshet (Cabrera et al. 2000:128; Marsiglio, Amato, Day & Lamb, 2000; Silverstein & Auerbach, 1999). Att barn behöver både en manlig och kvinnlig förälder har dock motbevisats av bland andra psykologen Louise B. Silverstein (1996). Snarare än att behöva en förälder av vardera kön behöver barn åtminstone en ansvarsfull, vuxen vårdnadsgivare som de har en positiv kontakt och trygg relation med. Att ha två sådana ökar ofta positiva resultat och ekonomisk säkerhet, oavsett vårdnadsgivarnas kön eller biologiska koppling till barnet (Silverstein & Auerbach, 1999:398; Biblarz och Stacey, 2010).

2.3 Faderskap och jämställdhet

Silverstein (1996) argumenterar att faderskapsforskning är ett feministiskt problem och att en omdefinierad maskulinitet skulle göra maskulinitet mindre förtryckande både för män och kvinnor. Laura Sanchez och Elizabeth Thomson (1997), amerikanska sociologer, ställer sig däremot kritiska till en diskurs om förändrade faderskapsideal och en ökad jämställdhet i heterosexuella förhållande. Trots en förändrad diskurs var det år 1997 fortfarande en stark koppling mellan moderskap och det primära ansvaret för obetalt hem- och omsorgsarbete. En liknande slutsats drar Lyn Craig (2006), australisk forskare inom social policy, som har funnit att trots att idén om ett delat föräldraskap är populär har det inte visat sig i praktiken. Mödrar tillbringar mer tid på sitt föräldraskap än män och moderskap innebär mer fysiskt arbete, rigida tidsscheman och ansvarstagande. Även när kvinnor tar större roll på arbetsmarknaden fortsätter de bära större delen av arbetsbördan och ansvaret i hemmet (Craig, 2006).

En mer hoppfull slutsats drar den tyska sociologen Mareike Bünning (2015). År 2007 introducerade Tyskland två ”pappamånader”. Bünning har undersökt hur det påverkar pappornas arbetsinsats i hemmet när föräldraledigheten är över, och funnit att de pappor som tar

föräldraledigt ökar den tid de spenderar med sina barn och lönearbetar mindre. Endast de pappor som tar mer än två månader föräldraledigt eller tar ut ledigheten utan att maken även är hemma ökade sin arbetsinsats i hushållsarbete. Bünning (2015) konkluderar att barnen gynnas av all föräldraledighet som pappor tar, men att jämställdhet i föräldrapar ökar främst om pappan tar ut längre eller solo tid.

2.4 Faderskap i svensk kontext

Thomas Johansson och Roger Klinth är bland Sveriges främsta faderskapsforskare. Här presenterar vi exempel på deras forskning samt några nya svenska studier inom forskningsfältet. Johansson och Klinth (2007) har undersökt hur män konstruerar sitt faderskap i spänningen mellan vision och levd erfarenhet. De urskiljer en gemensam positiv inställning till ett aktivt och omvårdande faderskaps ideal även om deltagarna förhöll sig olika till en idealbild av den nya pappan (ibid.161-164). Undersökningen stödjer tidigare forskning som visar på pappors engagemang och ansvar för hem och barn som en accepterad och nästintill dominerande tankefigur. Ett exempel är Plantin, Månsson och Kearny (2003), som konkluderar att en modernare diskurs om ett involverat faderskap är mer etablerad i Sverige än vad den är i England och att diskursen om den involverade pappan har blivit hegemonisk i Sverige, inte minst tack vare svensk familjepolitik. Detta underlättar svenska män att integrera nyare krav till pappor med sin egen självbild som män (Plantin et al., 2003:23).

I "Caring fathers" (2008) fortsätter Johansson och Klinth att diskutera hur det tydligt relaterbara idealet för jämställdhet i deras studie numera är en del av en omformulering av den dominerande strukturen (ibid.:58). Att leva upp till den hegemoniska maskuliniteten handlar om att visa sig beredd att engagera sig i barnomsorg och vilja leva upp till idealet för jämställdhet. Samtidigt menar Bekkengen i Johansson och Klinth (2008:60) att det finns en poäng i att särskilja barnorienterad maskulinitet och jämställda män. Det finns en stark tendens för män att vara hemma med sina barn och utveckla en mer vårdande attityd, men att detta inte måste betyda att män är mer jämställda. Mäns barnorientering är mer en fråga av att plocka ut de bästa bitarna snarare än en förändring av maskulinitet menar Bekkengen. Johansson och Klinth (2008:60) menar att det kanske är mäns möjlighet att just välja och bilda sitt föräldraskap på det sätt de önskar som är det mest signifikanta uttrycket av mäns maktposition.

Psykologerna Lidbeck, Bernhardsson och Tjus (2018) har undersökt associationen mellan uppdelning av föräldraledigheten och upplevd ”föräldrastress”. Resultaten visade att män som delade jämnt på föräldraledigheten med sin partner påverkades mindre av föräldrastress än vad de som delade ojämnt gjorde, men en liknande koppling fanns inte hos kvinnor. Lidbeck et al. (2018) föreslår att en förklaring till detta kan vara att i Sverige finns krav på att män utövar ett involverat faderskap, oavsett om de tar föräldraledigt eller inte. De som inte tar ut föräldraledigheten upplever mindre skicklighet och förmåga till att ta hand om sitt barn på grund av att ha mindre erfarenhet av att vara ensam med barnet (ibid.).

Sociologerna Marie Evertsson och Katarina Boye (2018) undersökte varför män tar ut mindre föräldraledighet i Sverige än vad kvinnor gör. De menar att genus inte kan isoleras som en förklarande faktor, då forskningen bygger på heterosexuella föräldrapar. Genom att undersöka lesbiska par fann de att biologiska mödrar, alltså de som bär på och föder barnen, tar större del av föräldraledigheten både i lesbiska och heterosexuella förhållanden, vilket författarna föreslår att kan förklaras av internaliserade normer och identitetsbildning i samband med att vara biologisk mamma. Pappors del av föräldraledigheten är 10% mindre än sociala-mammors i lesbiska förhållanden, vilket indikerar att genusnormer bidrar till en mindre jämlik fördelning av föräldraledigheten i heterosexuella relationer (Evertsson & Boye, 2018).

Den amerikansk-svenska sociologiska forskarduon Haas och Hwang (2018) har undersökt varför män tar så liten andel av föräldraledigheten i länder där policy tillåter dem att göra det. De fokuserar på arbetsplatsen och hur attityder och strukturer där kan påverka mäns föräldraledighet. Trots att svenska företag enligt lagen måste tillåta mäns föräldraledighet visar Haas och Hwang (2018) att privata företag förväntar sig inte att sina anställda utnyttjar dessa rättigheter. På flera arbetsplatser finns normer som kan avskräcka att män tar föräldraledigt och styrelsemedlemmar sätter inte ett exempel genom att själva ta ledigt. Författarna menar att arbetsplatskultur och normer kring mäns föräldraledighet behöver undersökas mer om social policy ska kunna bidra till ökad jämställdhet (ibid.).

Vi har nu redogjort för exempel från det mångfaldiga och tvärvetenskapliga fältet faderskapsforskning. Vi har haft de teman vi fann i vår litteratursökning i åtanke vid utformningen av vår intervjuguide, i hopp om att kunna få en så heltäckande bild av pappors upplevelse av faderskap som en studie av denna storleksgrad möjliggör. Själva vill vi bidra med

ett genusvetenskapligt perspektiv och bygga vidare på forskning som undersöker spänningen mellan individens idéer om faderskap och de samhälleliga strukturerna.

3. Teori

3.1 Att göra genus

Den första av tre teoretiska utgångspunkter för den här uppsatsen är *att göra genus*. I ”Doing gender” argumenterar Candace West och Don Zimmerman (1987:125–126) för hur genus kan förstås som en rutinmässig, metodisk och återkommande prestation som är inbäddad i den vardagliga interaktionen hos människor. Att göra genus betyder att vi skapar skillnader mellan kvinnor och män som av sig själva inte är biologiska, men som uppfattas som biologiskt grundade eller naturliga eftersom det är något vi ständigt gör och upprätthåller (ibid.:137). För att förklara sitt resonemang menar West och Zimmerman (1987:127) att det är viktigt att synliggöra skillnaden och förstå relationen mellan *kön*, *könskategorisering* och *genus*. Enligt dem är kön det konstaterande som görs enligt socialt överenskomna biologiska kriterier för att klassificera människor som kvinnor eller män, till exempel utifrån antaganden om vilket könsorgan individen har (ibid.). Att bli placerad i en könskategori är sedan något som sker naturligt i mänsklig interaktion och kategoriseringen baseras på hur väl de befintliga könskriterierna för respektive biologiskt kön uppfylls. Det kan handla om hur kroppen är utformad till kläder eller andra könade attribut som avgör hur du blir kategoriserad (ibid.:133–134).

Slutligen handlar genus om själva görandet, de attityder och aktiviteter som vi människor utövar som är bestämda enligt normer att bäst passa vår könskategori och som stärker medlemskap i en viss könskategori (West & Zimmerman, 1987:127). Att göra genus behöver dock inte alltid betyda att leva upp till de normativa föreställningarna för varje könskategori utan det handlar om att utöva aktiviteter vars konsekvenser kan analyseras ur ett könsperspektiv (ibid.:136). Att göra genus handlar alltså om hur kvinnor och män utövar vad som förstås som maskulina och feminina aktiviteter och genom detta konstrueras och upprätthålls en idé om att det skulle handla om skillnader som är naturligt grundade (ibid.:126–127;137–138). West och Zimmerman (1987:126–130) argumenterar för att det är viktigt att se på görandet av genus som en alltid pågående aktivitet som görs i de vardagliga interaktionerna av individer och i samverkan med andra, snarare än en roll som är frivillig. West och Zimmerman (1987:136–137)

menar att så länge samhället är uppdelat utifrån ”väsentliga” skillnader mellan kvinnor och män och kategorisering av kön är relevant, kommer det att vara oundvikligt att göra genus.

En forskare som delvis har kritiserat West och Zimmerman är Raewyn Connell (2009), som menar att de lägger för lite fokus på struktur i sin teoretisering om hur genus görs. Connell (2009:103) menar också att vi skapar vårt eget genus, men vi är inte helt fria att skapa det hur vi vill utan vår genuspraktik är alltid påverkad av den genusordning vi befinner oss i. Genusordning enligt Connell (2009:102) kan ses som den större strukturen av genusmönster i samhället som även har utsträckning i tiden. Den samtida europeiska-amerikanska genusordningen är patriarkatet, alltså underordningen av kvinnor och den manliga dominansen. Patriarkatet är en strukturell genusordning även om det finns samhällen i olika lokala kontexter som inte följer denna allmänna genusordning (Connell, 2008:111). Connell (2009:103) menar därför att det genus vi skapar inte är ett slumpmässigt görande som endast utgår ifrån individen själv, utan är påverkat av samhällets genusordning.

Vi har valt att göra *genus* som teoretiskt begrepp eftersom det förklarar hur vi gör genus individuellt i våra vardagliga praktiker och som även är påverkat av strukturer i samhället. Vi kommer att använda oss av görandet av genus för att kunna se faderskap som ett görande som ständigt är i förändring.

3.2 Maskuliniteter

Det andra teoretiska begreppet vi kommer att använda oss av är Connells (2008) *maskuliniteter*. Connell (2008:109-110) menar att det är i genusprocessen som maskulinitet och femininitet skapas, snarare än att maskulinitet och femininitet är inneboende i kroppar. Genus blir här ramverket, den större strukturen av sociala relationer i vilken maskulinitet skapas (Connell 2008:109–110). Maskulinitet (och femininitet) är alltså enligt Connell (2008:109–111) genusprojekt som inte är stabila utan alltid komplexa och föränderliga eftersom de skapas både i människors handlingar samtidigt som de är placerade i olika strukturer som kan följa olika historiska banor.

Eftersom genus är ett sätt att strukturera vår sociala praktik är det oundvikligt för genus att inte samspela med andra sociala strukturer, som till exempel klass och etnicitet. När det kommer till maskulinitet så konstrueras den vita mannens maskulinitet till exempel inte bara i

relation till vita kvinnor utan också i relation till svarta män. Och beroende på om du har en arbetarklass- eller en medelklassbakgrund så har det konsekvenser för vilken maskulinitet du har möjlighet att konstruera (Connell 2008:112–113). Det är viktigt att kunna se till aspekter av klass och etnicitet i skapandet av maskuliniteter men det betyder inte att det endast skulle finnas en svart maskulinitet eller en medelklassmaskulinitet. Här menar Connell (2008:114) att det viktigaste för att behålla en dynamisk analys av konstruktionen av maskulinitet är att fokusera på genusrelationerna mellan män och att hela tiden se till hur dessa relationer samspelar med aspekter av klass och etnicitet.

Maskulinitetens huvudmönster i den västerländska genusordningen är enligt Connell (2008:114–119) den hegemoniska maskuliniteten och i relation till denna står den delaktiga, underordnande och den marginaliserade maskuliniteten.

3.2.1 Hegemonisk maskulinitet

I sin teoretisering av den hegemoniska maskuliniteten har Connell (2008:115) utgått från Gramscis analys om klassrelationer, som menar att hegemoni hänvisar till den kulturella dynamik som gör att en grupp kan hävda och upprätthålla en ledande position i samhället. I relation till maskuliniteter handlar det om att en viss form av maskulinitet vid en given tidpunkt rent kulturellt höjer sig över andra former av maskuliniteter. Den hegemoniska maskuliniteten beskrivs av Connell (2008:115) som den typ av genuspraktik som innehåller det nuvarande svaret på patriarkatets legitimitet och det är genom denna som mäns dominanta position och kvinnors underordning kan garanteras. Kännetecknet för hegemoni är auktoritet snarare än våld, även om det är våld som underbygger och stödjer auktoriteten. Maskulinitet, och specifikt den hegemoniska maskuliniteten är alltså det nuvarande idealet i ett patriarkat, det mest eftersträvansvärda för att upprätthålla mäns dominanta position och kvinnors underordnande (ibid.:115).

3.2.2 Delaktig maskulinitet

I relation till den hegemoniska maskuliniteten finns den delaktiga maskuliniteten. Connell (2008:117) beskriver den delaktiga maskuliniteten som de män som själva inte lever upp till idealbilden av den hegemoniska maskuliniteten men som ändå är delaktiga i det hegemoniska projektet och därav tar del av de fördelar som män vinner av kvinnors underordnade ställning. Det är nämligen få män som faktiskt lever upp till och praktiserar de normer och ideal som finns

inom den hegemoniska maskuliniteten. Det som kännetecknar den delaktiga maskuliniteten är till exempel män som deltar i äktenskap, faderskap och samhällsliv, män som respekterar sina mammor och sina kvinnliga partners, män som gör sin del av hemarbetet, män som inte brukar våld mot kvinnor och som kompromissar med kvinnor snarare än att visa dominans och auktoritet. Utan att ifrågasätta den hegemoniska maskuliniteten eller utsätta sig för de risker som finns genom att befinna sig i patriarkatets frontlinje, får dessa män fortfarande utdelning av patriarkatets vinning. De förändrar inte den hegemoniska maskuliniteten utan drar snarare nytta av den (ibid.:117–118).

3.2.3 Underordnad och marginaliserad maskulinitet

Slutligen finns den underordnade och den marginaliserade maskuliniteten. Det som kännetecknar den underordnade maskuliniteten är femininitet och dessa män hamnar på botten av genushierarkin mellan olika män. Hit räknas homosexuella män och även heterosexuella män som på ett eller annat sätt inte lever upp till idealet av den hegemoniska maskuliniteten (Connell, 2008:116–117). Den marginaliserade maskuliniteten inkluderas inte alls i genushierarkin mellan olika män och är ett försök av Connell (2008:118–119) att teoretisera det som händer när genus samspelar med klass och etnicitet. Att marginalisera män av annan etnicitet eller klass är ett sätt för vita män att behålla sin egen dominerande position.

Begreppet *maskuliniteter* kommer att användas i denna uppsats för att se hur olika former av maskuliniteter möjliggör maktförhållanden för män och mellan män, och för att visa hur maskulinitet är något som ständigt görs inom ramen för genus och genusordning.

3.3 Omsorgsgivande maskuliniteter

I ”Caring masculinities: Theorizing an Emerging Concept” vill Karla Elliott (2016:240–241) med utgångspunkt i kritiska studier av män och maskuliniteter och feministisk omsorgsteori skapa ett teoretiskt ramverk för det nya begreppet ”caring masculinities”, *omsorgsgivande maskuliniteter*. Det Elliott (ibid.) vill konceptualisera är en praktikbaserad modell som grundar sig i mäns faktiska omsorgsarbete. Elliott (2016) understryker att hennes konceptualisering handlar om maskuliniteter i plural, liksom Connell (2008:112-114) menar att det inte bara finns en maskulinitet utan flera olika. Elliott (2016) vill inte heller genom hennes teoretiska ramverk skapa en homogen karaktärsbeskrivning av ”den nya mannen”, utan istället försöka diskutera omsorgsgivande maskuliniteter teoretiskt och öppna upp för debatt kring begreppet omsorg i mäns liv. Kärnan av omsorgsgivande maskuliniteter är avfärdandet av dominans och

integrationen av värderingar sprungna ur omsorg som en positiv känsla, ömsesidigt beroende och relationalitet in i maskulina identiteter (ibid.:241, 252).

Elliott (2016:252–253) menar att omsorgsgivande maskuliniteter kan ses som maskulina identiteter som anammar omsorg med känslor som inte finns inom den hegemoniska maskuliniteten. Här värderas positiva känslor, inte bara teoretiskt utan praktiskt. Omsorgsgivande maskuliniteter omformar traditionella maskulina värden som ”skydd” och ”försörjare” till relationella, ömsesidigt beroende och omsorgsorienterade värden:

“Competence” here, for example, does not mean “mastery” over one’s family or of a skill, but rather “ability” to care, in this case for children. “Respect” is coupled with “love” here, not with “fear” of the patriarch’s authority. The “responsibility” is for looking after a young life rather than for bringing home a family wage. “Pride” is taken in caring for a child, rather than the men being “too proud” to do care work. (Elliott, 2016:253)

Elliott (2016:255-256) menar att omsorgsarbete är associerat med att ha en mer flexibel definition av maskulinitet och att män som vårdar barn rekonstruerar maskulinitet till att inkludera mer traditionellt feminina egenskaper. Omsorgsgivande maskuliniteter ses också som en form av mäns engagemang i jämställdhet.

Vi ser det dock som nödvändigt att lyfta det intersektionella perspektivet i Elliotts (2016) teoretisering. Som tidigare nämnt menar Connell (2008:112-113) att det alltid är viktigt att se till aspekter av etnicitet och klass i analyser av maskulinitet då dessa sociala maktprocesser alltid är i samspel med varandra och påverkar vilken maskulinitet du skapar. Utifrån Connell (2008) menar även vi att det är viktigt att belysa att alla män inte har möjlighet att vara så flexibla i sin definition och skapande av maskulinitet som Elliott (2016) beskriver. Det behöver lyftas att de män som etablerar en maskulinitet som omfamnar positiva känslor och praktiker när det kommer till omsorg har möjliggjorts detta genom att redan tillhöra en social grupp med makt på ett eller annat sätt, till exempel om du är en vit heterosexuell man med medelklassbakgrund. Slutligen menar vi även att strukturer också påverkar görandet av omsorgsgivande maskuliniteter. Vi gör inte maskuliniteter i ett vakuum utan är påverkade av de strukturer som finns i samhället (Connell, 2009:103).

Vi har valt *omsorgsgivande maskuliniteter* som teoretiskt begrepp då det kan användas för att beskriva hur män aktivt tar avstånd från dominans och närmar sig omsorg genom positiva känslor. Genom begreppet kan mäns omformning av tidigare maskulina värden som att vara

försörjare eller ha ansvar över sin familj, till att istället handla om ansvar och stolthet över att göra omsorg, förklaras.

4. Metod

4.1 Metodologiska utgångspunkter

I denna uppsats tar vi utgångspunkt i mäns egna erfarenheter av faderskap. Eftersom vi kommer från det genusvetenskapliga forskningsfältet som är framväxt ur kvinnovetenskap vill vi redogöra för hur vår forskning om män och faderskap förhåller sig till feministisk och emancipatorisk forskning. Nina Lykke (2009:9, 130-131) menar att ursprungligen var fältets utgångspunkt att synliggöra kvinnor och deras erfarenheter samt undersöka vad könsrelationer och könsmaktsordningar betyder för kvinnors liv. I takt med att genus som begrepp och distinktionen mellan "kön" och "genus" introducerades under 1980-talet har kvinnostudier som fält successivt bytt namn till genusvetenskap och genusforskning. Detta har gjorts mot bakgrund av att vilja belysa olikheter mellan olika kvinnor och att studier om kvinnor också handlar om studier om män, och under denna process har också kritiska studier av män och maskuliniteter integrerats i forskningsfältet. Namnbytet till genusvetenskap har även influerats av en stark queer- och queerfeministisk forskning som vill belysa förhållandet mellan genus och sexualitet (ibid.:9-10).

Även om kritiska studier om män och maskuliniteter ingår i det genusvetenskapliga forskningsfältet riktas det kritik mot hur studier om män förhåller sig till det feministiska projektet. Kritiken bottnar i att forskning om män enbart utgår från mäns perspektiv och att den inte nödvändigtvis handlar om att granska och analysera könsmaktsordningen och hur den konstruerar män som en privilegierad social grupp. Det har därför varit viktigt för forskare inom kritiska studier om män och maskuliniteter att poängtera att det handlar om ett pro feministiskt arbete som förhåller sig kritisk till de könsmaktsordningar som förstärker mäns hegemoniska makt. Inom fältet ses inte män och maskuliniteter som något essentialistiskt, utan som sociala konstruktioner och att det är dessa som analyseras inom forskningen (Lykke, 2009:120–121, 130-131). Detta är viktiga utgångspunkter för oss och något som vi förhåller oss till i denna uppsats.

Kathleen Lynch (1999) menar att forskning även delvis har varit ensidig i form av att fokus ofta har riktats mot marginaliserade människor eller människor i en underordnad position i

sammanhanget (mammor i vår uppsats), istället för de med en överordnad position (pappor i vår uppsats), och sällan relationerna mellan de två. Lynch (1999:47) menar att det därför har riktats för lite uppmärksamhet mot de maktprocesser som faktiskt upprätthåller andra i överordnade maktrelationer. Eftersom män inte är en fast överordnad grupp och maktrelationer mellan män är föränderliga och kontextuella är det inte riktigt så enkelt att se det som att vi forskar om en grupp med makt. Processerna kring genus och maskulinitet med koppling till faderskap blir dock mot denna bakgrund intressant att utforska.

Acker, Barry och Esseveld (1991:137) menar att forskning ska kunna användas av forskningssubjekten, alltså av dem som forskningen berör, och kunna bidra till en social förändring. Feministisk forskning bör även medverka till kvinnors frigörelse genom att använda sig av ett kritiskt perspektiv som ifrågasätter hegemoniska vetenskapliga traditioner. Genom att ta utgångspunkt i mäns egna erfarenheter med ett kritiskt perspektiv hoppas vi kunna producera kunskap som pappor själva kan ta till sig och få en ökad insikt i sitt faderskap och de sociala processer som ligger där bakom. Vi hoppas även att kunna bidra med ny kunskap och förståelse för hur genus och faderskap görs och hur dessa maktprocesser konstrueras och upprätthålls, och på så sätt kunna bidra till emancipatorisk forskning och social förändring.

4.2 Den halvstrukturerade livsvärldsintervjun

För att svara på vår frågeställning har vi använt oss av halvstrukturerade livsvärldsintervjuer. Kvale och Brinkmann (2014:17) argumenterar för valet av kvalitativa intervjuer som metod där forskningsämnet är olika aspekter av mänsklig erfarenhet där vi försöker förstå oss på ämnen och teman utifrån intervjupersonernas perspektiv. Vi har därför valt att använda oss av livsvärldsintervjuer eftersom vi menar att metoden på bästa sätt kommer att hjälpa oss att lyfta och fånga komplexiteten i hur pappor upplever och konstruerar sitt faderskap i en kontext där faderskap och maskulinitet är i förändring (ibid.:28). Den halvstrukturerade livsvärldsintervjuer är en form av intervju som använder sig av förutbestämda teman och förslag till frågor (ibid.:165). Vi har valt att inte använda oss av ett slutet frågeformulär eftersom det skulle göra det svårt för oss att fördjupa oss i och förklara *vad* som händer, och *på vilket sätt*.

När vi hade valt att göra halvstrukturerade intervjuer valde vi de teman vi ville strukturera våra frågor kring. Detta gjorde vi med hänsyn till tidigare forskning, då vi ville välja teman som skulle ge en helhetsbild av pappornas upplevelser och erfarenheter. De teman som vi

har valt att formulerat frågor utifrån är *att bli pappa, föräldraledighet, jämställdhet* och *identitet och sociala relationer*. Vi började med att göra pilotintervjuer med två bekanta pappor. Det var mycket givande och hjälpte oss att utveckla intervjuguiden (se bilaga 2). Vi utförde sju intervjuer, varav två ägde rum över telefon, en på ett bibliotek, en på intervjupersonens arbetsplats och tre i intervjupersonernas hem. Intervjuerna spelades in och transkriberades sedan ordagrant. De transkriberade intervjuerna analyserades därefter med en kategorisk innehållsanalys, vilket vi redogör för i avsnitt 4.6.

4.3 Urval

Initialt var vårt urval pappor som var medlemmar i pappagrupper, antingen online eller fysiskt. Efter att vi annonserat om vår studie och intresset för deltagande var nästintill obefintligt valde vi att ändra vårt urval och försökte nå pappor som var föräldralediga på andra sätt. Vi annonserade därför efter intervjupersoner på fem öppna förskolor i Malmö och två i Lund, vilket gav två fullföljda intervjuer och ett avhopp. För att komma i kontakt med fler intervjupersoner valde vi att lägga ut annonser på våra Facebooksidor och be bekanta att dela den. Detta gav störst effekt och tio pappor kontaktade oss och ville bli intervjuade. Av dessa blev en intervju inställd och fyra pappor bortprioriterade på grund av att vi hade olika personlig relation till dem. De sju pappor som vi intervjuade hade ingen av oss träffat tidigare och vi hade endast bekanta som känner några av dem eller deras partners.

Vi avgränsade urvalet till män under 35 år som har ett eller flera barn under sex år. Anledningen till detta var för att kunna använda oss av ett generationsperspektiv vid jämförelse av äldre svensk forskning då den visar att det har skett en förändring av faderskapsideal de senaste årtiondena. Dermott och Miller (2015:184, 190-191) menar även att då faderskapets ideal och praktiker ständigt förändras och att därför är viktigt att göra forskning kontinuerligt för att uppmärksamma de förändringar som äger rum.

Vi valde att avgränsa oss till pappor som hade juridisk vårdnad över barn under sex år då vi ville fokusera på vardagspraktik och omsorg och vi ansåg att äldre barn kan ta mer hand om sig själva, spenderar mer tid på fritidsaktiviteter och andra faktorer som gör att de praktiker föräldrar gör förändras också. Papporna skulle även ha rätt till föräldrapenning för barnet då detta var en analytisk punkt. Vi har gjort ett bekvämlighetsurval och det finns därför en risk för att de deltagare som ville medverka i vår undersökning har en annorlunda syn på faderskap än

pappor som inte ville vara med. Att vi har sökt intervjupersoner på öppna förskolor ökar även risken för att vi främst skulle nå medelklassmän som har arbete och möjlighet att ta föräldraledigt, vilket visade sig vara fallet.

4.4 Etiska överväganden

Enligt etiska riktlinjer (Vetenskapsrådet, 2017; Kvale & Brinkmann, 2014:97-117; Madison, 2005:109-130) har vi fått informerat samtycke för medverkan i uppsatsen från våra intervjupersoner. De har informerats om studiens syfte och hur vi använder materialet i efterhand, anonymisering, sin rätt till att avbryta intervjun, avstå från individuella frågor och ångra sin medverkan fram till uppsatsens publikation. Vi har fått samtycke för att spela in och transkribera intervjuerna. Soyini Madison (2005:84-85) understryker vikten av att inte använda de människor vi utforskar som medel för våra egna behov utan konsekvenstänk för vad som händer med intervjupersonerna efter vår studie. Intervjupersonernas välbefinnande är högsta prioritet och därför har en etisk utgångspunkt för oss varit att göra intervjun till en positiv upplevelse för våra informanter utan att kränka eller lämna våra informanter i en sårbar situation.

Vi har format intervjuguiden i samarbete med intervjupersonerna i pilotstudien samt gjort en uppföljning med intervjupersonerna en tid efter intervjun för att fråga hur de känner kring intervjun och om de har några frågor. Detta var en del av vår strävan att ge intervjupersonerna möjlighet att medverka i den kunskap vi producerar, något som Madison (2005:116-117) menar är en viktig etisk aspekt av forskning. I forskningens början hoppades vi att det kunde vara givande för våra informanter att tänka kring sitt faderskap, med möjlighet till en ökad självinsikt och nya tankegångar som kan ha en positiv inverkan för dem själva och eventuellt deras familj. Både under intervjuerna och vid senare uppföljning fick vi vår önskan bekräftad av våra intervjupersoner, då majoriteten av dem uttryckte en positiv upplevelse av intervjun.

Det är viktigt för oss att reflektera kring vår roll som forskare i kunskapsproduktionen. I vissa aspekter tillhör vi samma samhällsgrupper som våra intervjupersoner; vi har liknande bakgrund, ålder och utbildning som de flesta av dem. Däremot identifierar vi oss som kvinnor och intervjupersonerna som män och utöver det är ingen av oss föräldrar. Vi har försökt vara medvetna om detta under intervjuerna och vid analysen. Dynamiken med intervjupersonerna kanske hade blivit annorlunda om de hade blivit intervjuade av en man eller en annan förälder som delar deras upplevelser. Ytterligare en faktor som påverkar vår kunskapsproduktion är vår roll som

genusstudenter och feminister. Det kan ha påverkat vilken information vi fick från intervjuerna samt präglar vår analys.

Ett etiskt övervägande som vi har ställts inför har varit att inte intervjua män vi är vänner med för att undvika att hamna i en situation där vår roll som forskare och vän kom i spänning, speciellt då flera intervjufrågor är mycket personliga. En annan etisk aspekt vi brottades med var hur vi skulle anonymisera intervjupersonerna. Eftersom migrationsbakgrund inte är en analytisk punkt ville vi inte att intervjupersonerna skulle bli utmärkta i analysen. Efter att ha givit dem möjlighet att själva bestämma hur de ville bli benämnda och samtliga avböjde, tilldelade vi dem internationella namn tagna från en lista över de mest populära namnen i Europa de sista fem åren.

4.5 Deltagare

Våra intervjupersoner är mellan 25 och 35 år gamla. Alla har fast anställning eller studerar och har tagit någon föräldraledighet. De är bosatta i Lund, Malmö, Stockholm och Borlänge. De har barn i åldern 8 månader till 5 år. Att vara heterosexuell eller sambo med mamman ingick inte i vårt urval, men alla som svarade var i ett heterosexuellt samboförhållande med sina barns mamma.

Namn	Partner	Barn	Sysselsättning	Hur länge föräldraledig
<i>Aleksander (29)</i>	Sara (41)	Alice (1 år)	Säljare	4 månader
<i>Aron (25)</i>	Isabella (26)	Emily (1 år)	Ingenjör	7 månader
<i>Benjamin (34)</i>	Mia (32)	David och Lea (8 månader)	Konstruktör	8 månader
<i>Luka (35)</i>	Emma (33)	Eva (1,5 år)	Projektledare	2 månader
<i>Marc (33)</i>	Amina (31)	Jack (1,5 år)	Brandman	10 månader
<i>Noah (28)</i>	Sofia (29)	Adrian (5 år) och Hugo (3 år)	Student	8 månader
Oliver (33)	Zuzanna (32)	Jakob (1 år)	Rekryterare	Semesterdagar än så länge

4.6 Analytiska tillvägagångssätt

För att analysera vårt material har vi använt boken *Från stoff till studie* (2015) av Jens Rennstam och David Wästerfors. Det har varit givande att använda deras metoder för att brottas med de problem som finns vid analys av kvalitativt arbete genom de tre steg författarna rekommenderar; *sortera*, *reducera* och *argumentera*. För att få reda på vårt material efter transkribering av intervjuerna har vi gjort en tematisk sortering (Rennstam & Wästerfors, 2015:69), där vi har läst intervjuerna i olika omgångar och börjat med att understryka intressanta punkter, nästa gång har vi färgkodat utifrån teman vi såg och sist sammanfattat koderna till större temagrupper (se bilaga 1). Näst brottades vi med att kategoriskt och illustrativt reducera mängderna material till att representera kärnan i det vi har funnit genom att välja vilka analytiska spår vi skulle följa upp och citat för att representera detta (Rennstam & Wästerfors, 2015:103-112). På grund av studiens begränsade storlek har vi fått välja några analytiska teman att fokusera på, då vi tyvärr inte kunde representera alla. Detta har vi gjort med *kategorisk reducering*, utifrån vad vi har bedömt som mest relevant med hänsyn till tidigare forskning, empirin och vår metodologiska inriktning (ibid.:108).

När vi gjorde vår analys har vi tagit inspiration från Amia Lieblich (1998:11-12) och utgått från hennes beskrivningar av *kategorisk innehållsanalys*, där vi ser till kategorier inom intervjupersonernas berättelse snarare än att analysera varje intervju som helhet, och fokuserar på innehållet i berättelserna, snarare än stilen. Avslutningsvis har vi tagit hjälp av Rennstam och Wästerfors (ibid.:137-138) med att göra en empiriberoende argumentation. Vi har försökt vara både systematiska och kreativa (ibid.:143) i vår analys och argumentation för att komma till en slutsats om vad vi kan lära oss från vårt material. Det har varit speciellt givande att göra studien, och inte minst analysen, i par. Att vi är två som samarbetat har möjliggjort diskussioner om materialet, ett utbyte av reflektioner och gjort analysen mer levande. Vi har verkligen uppskattat att fyra ögon ser bättre än två och ofta har vi kunnat bidra med olika syn på materialet.

6. Analys

6.1 Att bli pappa

Alltså den kontakten och den glädjen man kan känna och den samhörigheten, det är nog svårt att föreställa sig innan man väl blev förälder [...] alltså dom starka känslorna som formar en, man blir en lite annan person efter det kan man säga... Det blir utomjordigt på något sätt. -

Luka

Att bli pappa har inneburit livsomställningar på flera olika sätt för våra intervjupersoner. Här försöker Luka beskriva den emotionella förändring som hans dotter Eva har skapat för honom, som ofta är svår att ta på eller beskriva, speciellt för de som själva inte är föräldrar. En stor del av att ha blivit pappa har handlat om att åsidosätta sig själv till förmån för sina barn. Att vara en av de två personer som ens barn är helt beroende av gör att ens liv förändras från att ha mycket frihet till att behöva anpassa och planera sin tid utifrån någon annan. Marc, som bor tillsammans med sin sambo Amina och deras son Jack, menar att:

Det är jättesvårt att få tiden att räcka till, till det man skulle vilja göra. Majoriteten av tiden tas upp av att vara förälder och antingen få hushållet att gå runt eller att hålla sitt barn vid liv. -

Marc

Att föräldraskap handlar om ett totalansvar är något som tvåbarnspappan Noah tycker låter kortfattat och tråkigt, men att det är så han ser på sitt föräldraskap: att utöver den emotionella och fysiska utvecklingen vara den som ser till att basala saker som mat, kläder och sömn fungerar för hans söner Hugo och Adrian. Aleksander trodde att omställningen till faderskapet skulle vara jobbigare än vad han upplevt det. För Benjamin, som tillsammans med sin sambo Mia har tvillingarna David och Lea, har mycket av den nya verkligheten som pappa handlat om att inte bara få ett barn, utan två. Benjamin berättar:

[...] och vi hade en ganska tuff period i början...som var ren tortyr egentligen för vi kunde ju inte sova och vi försökte sova i samma rum och det gick inte och dom skrek och dom vaknade varannan timme och...så var dom ur synk hela tiden.... -Benjamin

Oliver pratar också om att de första tre månaderna var "hemska", då sonen Jakob hade hade problem med öronen. Trots att faderskapet upplevs som jobbigt och påfrestande mer ofta än

sällan, upplever alla våra intervjupersoner att den energi och tid som investeras i deras barn återbetalas i den villkorslösa kärlek och glädje som de får av sina barn.

Många av våra intervjupersoner upplever sig ha blivit mer ödmjuka till livet i samband med att de har blivit pappor. Att helt plötsligt vara en av de viktigaste personerna i sitt barns liv har skapat en mindre benägenhet att utsätta sig själv för risker och det finns en ständig medvetenhet om att sitt barn påverkas av de beslut som fattas.

[...] En annan förändring är det här med att man tänker på vad man gör, hur man betar sig, vad man säger, hur man pratar...det tänkte man inte förr. Man tänker även på trafiken, hur man kör...fram tills Jakob kom så hade jag absolut inga fobier, jag var inte rädd för nånting, och jag har aldrig varit rädd för döden tidigare...sen han kom så är man det. -Oliver

Någon som också har reflekterat över sitt beteende är Benjamin, som berättar att han alltid har strävat efter att inte "vara en person som är arg", men att faderskapets påfrestning försvårar det:

[...] Den här tiden med så påfrestande småbarn tar fram våra sämsta personlighetsdrag lite grann...för när man blir frustrerad så är det så svårt att hantera [...] Jag tycker inte om att vara arg, det är en sak som jag har jobbat med också när vi pratar om manliga förebilder eller fadersförebilder. Det har varit en sån sak jag har sett som jobbig hos vuxna, och som jag har försökt ta bort och göra mig till en person som inte är arg i första hand. -Benjamin

Här ställer faderskapet det egna beteendet på sin spets då det alltid är någon som observerar dig och gärna tar efter det du säger och gör. Både Noah, Oliver och Luka upplever att deras tålmod har blivit bättre sedan de blev pappor då faderskapet har utsatt dem för stressiga och påfrestande situationer. Faderskapet har också förändrat några av pappornas känsleregister, till exempel genom att inte kunna se lidande barn i media. Aron, Marc och Oliver upplever att de har blivit "böligare", vilket vi tolkar som att de upplever sig som mer känslomässiga och har närmare till gråt. Både Oliver och Luka är sportintresserade, och efter att Luka blev pappa känner han att hans känslokarta delvis har skrivits om:

Jag la väldigt mycket tid på mitt supporterskap, men hela den passionen jag kände, alltså man mätte fysiskt dåligt när det gick dåligt för ens lag [...]. Idag har jag jättesvårt att uppnå den passionen, det går inte. Det är så mycket av ens känsleregister som går till ens barn på nåt sätt. -Luka

När våra intervjupersoner pratar om övergången till faderskapet beskriver de faderskapet som en positiv förändring i deras liv. Papporna anpassar sina liv efter sina barn och är samtidigt känslomässigt beroende av dem, liksom barnen är beroende av deras omsorg. Vi tolkar det som att papporna ser en stolthet i att göra omsorg snarare än stolthet att vara den främst ansvariga för familjens ekonomiska överlevnad. Detta går i linje med omsorgsgivande maskuliniteter och hur det handlar om att anamma omsorg med positiva känslor och ömsesidigt beroende. Vi kan även se hur förändringarna papporna upplevt bekräftar det Premberg, et al (2008) och Nyström och Öhrling (2004) har sett i sina studier, att män upplever första året som pappa som överväldigande men fullt av positiva känslor.

När det kommer till hur faderskapet har förändrat papporna som personer framkommer beteenden som kan tänkas vara vanliga för alla nyblivna föräldrar. Att bli mindre riskbenägen och ödmjuk inför livet kan nog stämma in på de flesta som får barn men i relation till våra intervjupersoner är det fortfarande ett görande av maskulinitet som har förändrats i och med faderskapet. Även att vissa pappor beskriver att de har närmare till sitt känsloregister visar att faderskapet har skapat nya sätt för dem att individuellt göra maskulinitet. Vi kan också konstatera att klass och etnicitet är avgörande faktorer här. Att våra intervjupersoner är födda inom Europa och just nu befinner sig i en medelklasskontext kan vara anledningar till att de har möjlighet att göra sin maskulinitet på detta sättet då de redan har ett visst socialt kapital.

6.2 Det “nya” faderskapet?

När vi pratade med våra intervjupersoner om vad som har format deras bild av faderskap framkommer det att det är erfarenheter från den egna uppväxten som på ett eller annat sätt har format deras görande och syn på faderskap. Olivers pappa har varit en förebild för honom, en ledare och någon som har motiverat honom och visat vad som är rätt och fel. För Oliver handlar faderskapet därför mycket om att tidigt vara ett moraliskt rättesnöre för att i ett senare skede kunna utveckla en kompisrelation precis som med sin egen pappa. Oliver har samtidigt haft en emotionell nära relation med sin pappa och detta ser Oliver som den viktigaste uppgiften som pappa:

Jag kan säga att den dagen han kommer hem och inte vågar uttrycka sina känslor för varken mig eller sin mamma så har vi misslyckats som föräldrar. Oavsett vad det gäller ska han kunna uttrycka sina känslor och tankar helt öppet och utan att behöva tänja på sanningen. Det är den största utmaningen tror jag, som förälder. -Oliver

Lukas syn på faderskap är färgat av hans egen pappa och Luka ser honom som en referenspunkt för hur han själv skulle vilja vara som pappa:

Men samtidigt är han från en helt annan generation än vad jag är, han är helt annorlunda många gånger som fader än vad jag är kanske som fader. Han jobbade väldigt mycket när jag var barn så mina första tre år var han inte särskilt närvarande, så det var mycket min mamma som tog hand om mig och min bror. Medans jag är mycket mer alltså, hela tiden med min dotter på ett annat sätt. [...] Jag tror vissa grejer kan man också va så här, 'det här gjorde mina föräldrar fel, det här ska jag göra bättre. -Luka

Luka tycker att det i mångt och mycket är just förändrade normer som har gjort det mer inbjudande för pappor att vara mer delaktiga. Marc delar en liknande upplevelse som Luka. Även om Marc känner ett ansvar att vara en mentor för Jack och tillsammans med Amina göra honom till en stark individ med sunda värderingar, är det viktigaste för Marc att kunna erbjuda trygghet och stabilitet i livet. Aleksander menar att trygghet är det han tycker är viktigast att ge som pappa. I sitt föräldraskap tillsammans med sin sambo Sara har han blivit den som är mer avslappnad och låter deras dotter Alice få leka och pilla med det hon vill, något som han kan känna igen från sin egen uppväxt. Aron känner liknande, han vill ge sin dotter Emily samma trygghet som han upplevde som barn. För Aron är faderskapet starkt sammankopplat med partnerskapet och ett stabilt förhållande var en premis för att skaffa barn. Han pratar om sina egna föräldrar som en enhet som tillsammans har skapat en trygg grund för honom:

Dom har alltid varit stabila och om det är något så kan man alltid komma till dom och man ska alltid våga fråga liksom [...], den grunden bygger man ju på från början. Sen så kanske jag försöker vara ännu kramigare än min pappa, och det är ändå en generation yngre så att man kanske kramas ännu mer (skratt). -Aron

För Noah och Benjamin har deras egna pappor mer varit tydliga referenspunkter för hur de *inte* vill vara som pappor. Varken Noahs pappa eller hans mammas sambo har varit förebilder när det kommer till faderskapet. Benjamin har liknande känslor inför både sin pappa och styvfar, och det har i sin tur påverkat vilken typ av pappa han själv vill vara:

Det här med fadersfigurer det har jag funderat ganska mycket på... vad jag har fått det ifrån. Och inte bara fadersfigur utan manliga förebilder också, jag tycker det hänger ihop lite. Men

jag kan inte säga att jag har hämtat det från någonstans, snarare så att jag har haft ganska bra exempel på hur man inte ska vara, man ska inte vara liksom...frånvarande, man ska inte vara kall, man ska inte vara arg...för dom känslorna vet jag hur det känns som barn att få av en förälder. -Benjamin

Generationsaspekten är tydlig när vi ser hur intervjupersonerna pratar om sina egna föräldrar i relation till sitt faderskap. Oavsett relation till sin egen pappa ser vi att alla intervjupersoner vill omforma sitt faderskap till ett mer omsorgsgivande och emotionellt nära. Vi kan urskilja hur normer kring faderskap har förändrats och hur samhället spelar en stor roll i den fortsatta förändrade synen på vad en bra pappa är. Visserligen finns det ett tema hos papporna att vilja erbjuda trygghet i form av stabilt hem och ekonomi, men det primära ansvaret papporna uppger ligger i linje med mer omsorgsgivande maskuliniteter, snarare än hur faderskap tidigare har gjorts som ledare och försörjare av familjen.

6.2.1 Föräldraskap kontra faderskap

En trend vi såg hos våra intervjupersoner är olika sätt att se på faderskap kontra föräldraskap. De har olika meningar om föräldraskap och faderskap är samma sak för dem personligen, men alla är överens om att det ställs olika krav på mammor och pappor i samhället. Noah, Aron och Benjamin delar en syn som Marc förklarar när han pratar om att han ser på sig själv som förälder, men att han förstår varför vi frågar om faderskap.

Nej men jag förstår ju varför man säger det och jag pratar ju själv i termer av att vara pappa...
Så, visst, det kanske är nånting som blir i förhållande till...mig gentemot andra, men jag tror inte att det är mig gentemot mitt barn. -Marc

Benjamin berättar om att han har haft sin mamma som sin förebild i sitt föräldraskap, då han inte har haft en manlig förebild i hemmet:

Jo men det är klart hon har varit min främsta bild av vad en förälder är, och det är nånting som också går igen nu i mitt eget föräldraskap. Jag har sagt det här med att vara en bra pappa, det är en ganska enkelt, det är en ganska låg ribba på en, man dyker upp och är där och gör lite småsaker, så är man fantastisk... Men jag vill inte vara en bra pappa, jag vill vara en bra förälder. -Benjamin

Noah har haft en liknande situation under sin uppväxt. Både han och Benjamin tar avstånd från att prata om sitt eget faderskap och föredrar ordet föräldraskap. Benjamin menar att det ändå finns en skillnad på hur mödrar och fäder syns i samhället.

Nej men om man tänker en mamma, så tänker man ju den här omsorgsfulla, ansvarstagande, familjens liksom...hjärta eller vad man ska säga...Den som tröstar barnen och som ser till att hemmet fungerar. Och även dom praktiska sakerna, har koll på alla föräldramöten och vad det nu kan vara, den rollen så, en slags... övermänniska, och sen så pappan är den som går till jobbet och kommer hem med en portfölj, lite sådär 50-tals bilden fortfarande...Det hänger kvar lite grann tycker jag, även om det luckras upp mer och mer. -Benjamin

Marc och Noah är också medvetna om att samhället ser olika på mammor och pappor. Noah tror att amning kan vara en aspekt som skiljer moderskap från faderskap:

Jag kände mig väldigt mer delaktig i det första barnets tidiga liv. Eftersom att jag också kunde vara med och mata det, och gå upp på natten och värma, göra ersättning och så. Det knöt jag en starkare relation med, eller mer en tidigare relation liksom. -Noah

Detta är något flera av våra intervjupersoner pratade om, att med amningen får mödrarna en närhet på köpet som gör att de blir barnets primära vårdnadsgivare under den första perioden. Luka, Noah och Benjamin har barn som inte ammade, de har upplevt mycket "shaming" och press från vårdens sida över att inte amma och att det fattas information om flaskmatning. De kände en lättnad över att barnet skulle matas med flaska, och det gör även Aron vars barn endast ammade ett halvår. Flaskmatning gjorde att papporna kunde vara mer delaktiga i sina barns liv. Att kunna dela arbetsbördan av matning under dygnets alla timmar bidrog till en jämnare fördelning av föräldraskapets praktiker:

Min första känsla var när, "okej det går inte, vi kör flaska istället", det var faktiskt att jag blev glad över det, hur konstigt det än låter. Men det var ju tack vare att man kan ju dela på det mer, jag kan få den närheten, dom vaknar ju två gånger per natt första månaderna, och är det bara en som kan gå upp hela tiden, du blir ju förstörd. Till slut blir du ju det, alltså det är ingen människa som orkar det. -Luka

Oliver tycker inte att det faktum att Jakob har ammat har påverkat hans relation till barnet, men medger ändå att Jakob har en annan relation till sin mamma och att hon är hans första trygghet.

Alla intervjupersoner pratar om anknytning till sitt barn och att det är viktigt att vara hemma med barnet för att utveckla denna relation i barnets tidiga liv. De är medvetna om att amning är en faktor som påverkar detta vilket i sin tur leder till att mamman blir viktigare för barnet under den första perioden. De flesta av intervjupersonerna verkar se detta som naturligt, men kan ändå bli frustrerade på den normativa bilden av mamman som den primära omsorgsgivaren. Marc, Oliver och Luka nämner att när man är ute bland folk och barnet gråter är det mamman som förväntas ta hand om barnet, speciellt från äldre generationer. Marc berättar att han ofta upplever att han ses som en övervakare och en lekkompis, snarare än en förälder:

Så möts jag förvånansvärt (skratt) ofta av att såhär ”jaha, så du är föräldraledig nu, okej... Va... Hur länge ska du vara det” och sen... Att dom har en förväntan även på yngre generationer att kvinnor ska vara hemma längre, eller att en pappa skulle vara sämre på att vara hemma. -Marc

Intervjupersonerna har haft en viss syn på sitt eget föräldraskap, men ändå varit medvetna om att det finns olika krav på mammor och pappor och att samhället har en viss bild av vem det är som tar hand om barnet, där mamman fortfarande står i fokus. Här kan vi se hur genus görs samt hur föräldraskap görs och konstrueras socialt. Papporna är medvetna om vilka normer som finns, även om de inte tycker att de är “sanna” eller behöver gälla för dem personligen. De gör sitt föräldraskap aktivt med en strävan att det inte ska vara skillnad på mamma och pappa gentemot sina barn, ett sätt att göra faderskap och maskulinitet som strider mot traditionella normer. Att alla intervjupersoner som flaskmatade sina barn uttrycker en glädje över att ha fått möjlighet till närhet och trygghet med barnet, pekar på deras stolthet i att vara omsorgsgivande. En indikation på mer omsorgsgivande maskuliniteter, i linje med Elliot (2016).

Till viss del har det alltså skett en förändring av faderskapet men en paradox visar sig också i hur papporna resonerar kring sitt eget faderskap. Genom att det finns olika krav och ideal på mammor och pappor som föräldrar visar sig här mäns fördel av att vara fria att välja vilken typ av pappa de vill vara. Ett val som mammor i mindre utsträckning har möjlighet att göra. Samtidigt drar männen fördel av den delaktiga maskulinitetens vinningar genom att vara aktiva i

familjeliv och omsorg utan att för den delen utmana den hegemoniska maskuliniteten. Detta visar på mäns fortsatta dubbla vinning i faderskapet.

6.2.2 Föräldraledigheten

Min morfar han lämnade mormor på BB och sen sa han “nu åker jag hem och jobbar och så ses vi om två veckor”, men det... [...]. Jag tänker mig att man är väldigt lycklig över att man bor i Sverige och att man har möjligheten att vara föräldraledig och vabba och alla såna grejer. -Aron

Alla våra intervjupersoner har tagit ut föräldraledighet förutom Oliver som hittills har tagit ut några semesterdagar. De har tagit från två till tio månader och de flesta av de har fortfarande tid att ta ut mer. Lika som Aron så uttrycker majoriteten av intervjupersonerna en tacksamhet över möjligheten till föräldraledighet. Aron, Benjamin och Noah har varit hemma under barnets första månader och Luka har jobbat halvtid de första sex månaderna. Aron uppskattar den möjlighet han fick till att knyta an till sin dotter Emily och få en trygghet tillsammans med henne under de första fyra månader han var hemma. Han berättar att han har fått en större förståelse för det arbete som hans fru Isabella gör i hemmet när han jobbar:

Sen när jag började jobba och man kom hem och det var liksom... Travar av disk och det låg saker överallt så, hade jag inte varit med från början hade jag ju, antagligen blivit irriterad... “nu har jag ju varit och jobbat 8 timmar, varför ser lägenheten ut som skit” liksom. Men det är ju inte så konstigt för att...det är ju ingen picknick att vara hemma liksom en hel dag med en liten bebis. -Aron

Noah, Benjamin och Marc beskriver en liknande upplevelse, vilket går i linje med Bünning (2015) forskning som visar att män som är hemma minst två månader ökar sin insats i hushållssysslor. Många av intervjupersonerna är överens om att det har varit mer jobb än man trodde att vara föräldraledig. Vissa hade köpt in tv spel och planerat renoveringsarbete under föräldraledigheten, men det visade sig att det blev inte så mycket annat än att ta hand om barnet och hemmet. Genom att vara hemma med barn tvingas en till omsorgsarbete och det är blir tydligt att praktikerna som ingår i det inte bara är mysiga och roliga. Därför är föräldraledighet för män en viktig faktor som kan uppmuntra ett närvarande och involverat faderskap. Även om statistik visar att fördelning av föräldraledighet långsamt rör sig mot ett jämställt uttag, har

papporna en positiv attityd till att vara hemma och ge omsorg, ett annorlunda sätt att göra genus och faderskap än tidigare.

6.2.3 Men varför delas det olika då?

När vi frågade intervjupersonerna vad de tror är anledningen till att föräldraledigheten inte delas jämnt så hade de olika idéer. Fyra av papporna nämnde ekonomi som en faktor till detta, men endast en av de nämnde det som den huvudsakliga faktorn. För Aleksander och Luka har det handlat om att de tror att barnet är tryggare med sin mamma under den första perioden, och därför barnets bästa. Fyra av intervjupersonerna trodde att det mest kunde förklaras av samhällseliga strukturer och förväntningar, där mamman anses vara den primära omsorgsgivaren, speciellt under småbarnsperioden, och pappan som försörjare.

Jag skulle vilja svara att det är patriarkala strukturer som gör det, för att det är mindre värderat att vara hemma med barn. [...] Men jag tror att i många fall beror det på ekonomiska faktorer. [...] Det är inte skitlätt att vara föräldraledig. Jag tror att det rent strukturellt är förknippat mer med sysslor och aktivitet, så... kvinnogöra... Om det nu inte ens finns ekonomiska incitament för det, så tror jag att det helt enkelt är för att pappor tycker att inte att det är så roligt, helt enkelt. -Noah

Noahs funderingar kring detta delas även av Aron, som tror att många killar kanske inte är tillräckligt intresserade av att vara hemma. Marc har utifrån sin umgängeskrets uppfattat det som att hans vänner som är pappor gärna vill vara hemma, men att det är mammorna som själva vill vara mer hemma och att det är dem som får bestämma.

Oliver och Benjamin nämner liknande faktorer, att den första tiden hemma med bebisen är en "helig tid" mellan mamma och barn. Båda tycker att eftersom mamman har burit barnet i nio månader ska rätten till den tiden inte tas från henne. Benjamin tycker däremot att tiden även borde ses som viktig för pappan. Oliver berättar att han själv gärna hade velat vara hemma mer men att det är hans fru Zuzanna som har "mandat rätt" att bestämma. Han tror att så kan det vara för flera föräldrar, och att det främst är känslomässiga faktorer där mamman inte är redo att lämna sitt barn tidigt som ligger till grund till varför de generellt tar ut mer.

Att det är mammorna som får ha det sista ordet och att anledningen till det är att de har burit på barnet stämmer överens med Evertsson och Boyes (2018) resultat om att biologiska mammor tar ut större del av föräldraledigheten, även inom lesbiska förhållanden. Vi kan även reflektera kring görandet av genus, där mammor också gör genus och moderskap. Strukturerna

kring föräldraskap gör att mammor ofta gör moderskap på ett sätt som tar ett större ansvar, vilket kan få papporna att ta ett steg tillbaka. På så vis blir könsfördelningen av föräldraskapet till en självuppfyllande profetia där traditionella normer görs och förstärks.

Två av intervjupersonerna, Luka och Noah, diskuterade sin arbetsgivare i direkt kontakt med sin föräldraledighet. Deras erfarenhet är i linje med Haas och Hwangs (2018) observationer om vilka effekter arbetsplatskultur har på mäns möjlighet att vara föräldralediga. Detta var speciellt en viktig faktor för Luka som bytte arbetsgivare en kort tid efter att Eva föddes. Det var svårt för honom att ta ledigt och planera in föräldraledighet på sitt gamla jobb, men på den nya arbetsplatsen inom offentlig verksamhet märker Luka en tydlig skillnad. Han har fått mycket stöd från sin chef, som själv har tagit föräldraledigt:

Det finns en acceptans, även om man har höga krav på man när det kommer till produktivitet och annat, så finns det ändå väldigt stor förståelse för att livet kan gå emellan ibland när man har barn, tack vare kanske att han själv är i den rollen. Så där finns det ju mycket mer förståelse och då blir det mycket lättare för mig att kunna... ja, ta ut föräldraledighet eller utöva mitt föräldraskap när man har den förståelsen och den backup-en från chefen. -Luka

Stöd från styrelse och att de sätter ett exempel genom att själva ta ut föräldraledighet är något som Haas och Hwang (2018) menar att kan bidra till en arbetsplatskultur som stödjer män i sitt faderskap. Noahs erfarenheter bekräftar detta och han tror att många pappor som vill ta lång föräldraledighet får skeptiska kommentarer om det på arbetsplatsen. Hans arbetsgivare hade inte förväntat sig att Noah skulle ta ut så mycket föräldraledighet som han gjorde. Oliver tror att förväntningar från arbetsgivare och resten av samhället, där pappor inte ses som kapabla eller intresserade av omsorgsarbete, kan vara en anledning till att pappor per automatik tar ett steg tillbaka när det kommer till sin investering i föräldraskap.

6.3 Jämställdhet

Alla av intervjupersonerna har en positiv inställning till jämställdhet och ser det som någonting att sträva efter. Däremot finns det vissa skillnader i vad de anser att jämställdhet är och hur jämställdhetsarbetet bör drivas.

6.3.1 Vadå jämställdhet?

Flera intervjupersoner har en liberal syn på jämställdhet, det vill säga att individens fria val är det grundläggande värdet, och är därför negativa till att staten ska styra individens liv:

Jag är ganska liberal i mina tankar om man säger så. Jag anser att var och en familj ska alltid få bestämma framför allt när det kommer till föräldraskapet. Att jag anser att staten inte ska vara med och bestämma hur man uppfostrar sina barn eller hur man väljer att ta ut sina dagar, utan att det ska vara helt fritt hur man gör det. Jag kan också många gånger tycka att man diskvalificerar kvinnan lite genom att tvinga pappan till det. -Luka

Oliver och Marc håller med om att varje familj ska få göra sina egna val utifrån vad fungerar bäst för dem, och tycker därför inte att föräldraförsäkringen ska individualiseras. Benjamin ser annorlunda på saken:

Hela den debatten kring föräldraförsäkring...Ja men det fria valet och familjen måste bestämma själva, jo visst, men, alla beslut som man tar, det sker inte i ett vakuum, utan vi är påverkade av förväntningar, normer, och...vi vill inte så mycket som vi tror vi vill, tror jag... - Benjamin

Alla intervjupersoner ser alltså inte lika på hur jämställdhetsarbete bör drivas, men de är överens om att det är viktigt. Aleksander tycker att ibland blir dagens jämställdhetsdiskurs lite löjlig, men att jämställdhet ska vara en självklarhet:

Det ska vara så jämställt det går och inte bara man och kvinna utan egentligen, alla ska ha...samma rättigheter, det låter så jävla (skratt) corny när man säger det men...-Aleksander

Det är ett tema i intervjupersonernas diskussion om jämställdhet: att alla ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter, oavsett kön eller andra faktorer. Lika förutsättningar och lika behandling är något som ofta nämns.

Det är intressant att se ett exempel här på en diskurs som är vanlig i samhället, om debatten om balansen mellan statliga åtgärder och individens fria val. Hälften av papporna är emot att staten lägger sig i, men är ändå tacksamma över möjligheten till föräldraledighet. Statistik visar att reserverade pappamånader ökar mäns uttag av föräldraledigheten (Försäkringskassan, 2019), och då Sverige strävar mot att män och kvinnor ska dela lika på både löne- och omsorgsarbete kan det då ses som en positiv åtgärd att öka reserverade månader. Detta

står dock alltid i kontrast till individens fria val, vilket framkommer i intervjupersonernas åsikter. Det finns en paradox i att papporna vill göra fria val, men det är politiska åtgärder som är anledningen till att de har haft möjlighet att göra dessa val, som att ta föräldraledigt och utöva en mer omsorgsgivande maskulinitet.

6.3.2 Hushållsarbetet

Att få barn är en stor förändring och har ofta konsekvenser för hur hushållsarbetet fördelas och resoneras om. Våra intervjupersoner har haft det väldigt olika när det kommer till detta. Oliver har aldrig diskuterat uppdelningen av hushållssysslor aktivt med Zuzanna, utan det har skett naturligt och han menar att om man tycker att det behövs städas, så gör man det snarare än att starta en diskussion. De andra intervjupersonerna har haft diskussioner om det till olika grad. Några, som Noah, tycker att hur de delar på sysslorna har skett naturligt utan att jämställdhet har varit en faktor i hur de har lagt upp det. För honom är jämställdhet en självklarhet. Men han berättar även om att ha gjort en test på delalika.nu för att se hur jämställda han och hans sambo Sofia är i sitt föräldraskap. Det visade att Sofia initierar mer saker medan Noah utför mer, då han studerar och har mer tid i hemmet. Marc och Luka har båda haft diskussioner med sina partners om hushållsarbete, där partnern har högre standard eller mer krav på hur städat det ska vara.

Jag har kommit in i ett förhållande där det förväntas mer från den ena parten och då får jag, för att det ska vara någon form av rättvisa i det, även hoppa på det tåget. -Marc

För att lösa det har Marc och Amina delat upp vissa sysslor där de hjälps åt med en del men delar upp en del. De har även anlitat städhjälp i hemmet:

För att plocka bort vissa av dom här sakerna som vi annars skulle behöva lägga ner tid på och som är en faktor som kan skapa friktion i förhållandet. Så då har vi helt enkelt valt att betala för att det inte ska vara. -Marc

Även Luka och hans sambo Emma har försökt lösa olikheterna i sina krav till städningen genom att ha olika ansvarsområden. Luka säger att Emma tog större ansvar för hushållssysslorna innan de fick barn, men nu när Luka är föräldraledig så är det han som gör det. Luka funderar på varför det ofta är så att det är olika standarder för städning och om det har nånting att göra med

“manligt eller kvinnligt”. Hans egen pappa städar mer än vad hans mamma gör, men han pratar om att i Emmas familj är en tydlig uppdelning mellan könen.

Där städar ju alltid kvinnorna och männen städar inte, alltså det är väldigt uppdelat så, sen även om hon är liksom, ja men mer modern kvinna och hela det där, så finns det ändå vissa traditionella krav, eller kulturen runt omkring henne alltså, på ett helt annat sätt kanske än vad det gör för mig. -Luka

Luka tycker att det är bra att männen börjar ta mer ansvar, och det kan vi urskilja bland våra intervjupersoner. De säger alla att den som är föräldraledig tar huvudansvaret för hemarbetet, och de som har varit hemma tillsammans med sin partner nämner att det har hjälpt till att dela upp sysslor.

Det är olika till hur stor grad intervjupersonerna har diskuterat hushållsarbete med sin partner, men de visar alla en vilja på att göra sin del och vara aktiva. Här kan vi urskilja en attitydförändring och möjligtvis förändringar i maskulinitetsideal, där det ses som självklarhet att delta i hemarbetet, vilket traditionellt har varit ett feminint ansvarsområde. Men flera av intervjupersonerna beskriver ändå “olika standard” av hur städningen ska gå till. Det indikerar att män och kvinnor uppfostras till att lägga olika stor vikt vid hemarbetet som sen resulterar i att de gör genus på ett sätt som fortfarande ställer kvinnan som den som är ansvarig för hemmet. Jämn fördelning av hushållsarbetet är ett jämställdhetsmål men det kan vara svårt att påverka och reglera, då det händer i den privata sfären. Dock visar Bünning (2015) att män som tar mer föräldraledigt ökar sin insats i hemarbetet, kanske en ytterligare motivering till mer individuella pappamånader.

6.3.3 Den nästa generationen

När det kommer till jämställdhet i relation till uppfostran har vi sett att alla våra intervjupersoner har funderat aktivt kring genusnormer, jämställdhet och förebilder under barnens uppväxt. Både Luka och Oliver tycker att det är viktigt att deras barn har möjlighet att utveckla intressen och personlighet utifrån vad de själv vill, snarare än omgivningens förväntningar. De vill att barnen ska ha valmöjligheter när det kommer till kläder och leksaker och att det inte bara ska finnas könsstereotypa alternativ:

Får hon en docka av sin mormor till exempel, ja men då får hon en bil av mig. Får hon, eh...

typ sånt kök hon kan stå och pilla i och så, ja men då får hon fotbollen också. Så att jag tror att för henne ska det alltid finnas friheten och valet, hela tiden, jag tror väldigt mycket på den individuella friheten, det du vill göra, det ska du göra. Och att man inte ska in i nåt speciellt fack. -Luka

De intervjupersoner som har söner; Noah, Benjamin och Oliver, pratar alla om vikten att uppfostra dem till att ha “bra, sunda värderingar” och att kunna prata om sina känslor. Det tolkar vi som en indikation på normaliseringen av en mer vårdande och mjukare maskulinitet. Speciellt Benjamin och Noah har tänkt mycket kring det och just maskulinitet.

Både jag och Sofia har sett en möjlighet här, men ja, nu har vi två stycken pojkar, helt underbara, och att dom ska fortsätta få vara helt underbara. Så ska vi liksom inte normalisera in dom i nån form utav maskulinitetsnorm... Vi ska liksom, att man ska kunna prata om sina känslor, man ska kunna lyfta folk i sin omgivning istället för att trycka ner dom. -Noah

Noah och Sofia ser maskulinitetsnormer som någonting negativt laddat och förknippat med dominans. Benjamin och Mia har också tänkt mycket kring genusnormer, både för att de identifierar som feminister, men kanske även för att de har tvillingar, en tjej och en kille. De försöker både vara bra förebilder, men även att “kompensera” lite i uppfostran, genom att stärka sina barn på fronter där samhället kommer att riva ner dem:

Vad är det egentligen som är viktigt för att...det är ganska lätt att säga såhär ja men då måste vi tuffa till vår dotter, och göra henne liksom...stark. Ja visst det kanske vi måste till viss del, men att det är inte däri problemet egentligen ligger, utan att det är den där lilla grabben där, han ska bli en riktig gullgosse, han ska bli liksom...han ska bli snäll. -Benjamin

När det kommer till genusnormer så har majoriteten av intervjupersonerna reflekterat över hur könssegregerade barnkläder är. Många tycker att det är tråkigt, speciellt då barn är en lättpåverkad målgrupp. Aron till exempel beskriver hur han och Isabella vill att Emily hittar sin egen väg och personlighet, och att de därför väljer att inte klä henne enbart i rosa:

Men dagligen så är det ju liksom sånt på öppna förskolan som “vad heter han för någonting?”,

-”jaa, hon heter Emily”, och så blir folk såhär “oj, nu sa jag fel oj va pinsamt”, bara för att ens barn kanske inte är klädd i rosa liksom. -Aron

Aleksander tycker också att Alice ska få hitta sin egen väg och sin egen stil, men att så länge hon inte kan bestämma själv så “ska hon få vara en flicka”:

Så där vet jag många föräldrar som klär flickor i blått och vissa klär pojkar i rosa bara för att och där tycker vi att, nej. [...] Vi vill inte ta på henne blåa kläder som vissa föräldrar gör, bara för att vi tycker ändå att hon är tjej. Och hon ska få bli en tjej. [...]. Så där har vi ändå dragit en gräns. -Aleksander

Vi tolkar det som att Aleksander och Sara inte tycker att det känns bra att klä Alice i icke könsstereotypa kläder och att om Alice vill göra det får hon göra det när hon blir äldre.

De flesta av föräldrarna tänker att barnens leksaker och kläder har betydelse och påverkar hur samhället kodar eller bemöter dem. Att genus görs är alltså vedertaget till en viss grad, då att bära vissa kläder eller leka med vissa leksaker är görandet av genus, av maskulinitet och femininitet. Många av intervjupersonerna vill att sina barn ska få besitta egenskaper som inte är begränsade till deras kön. De som har pojkar tar även avstånd från traditionell maskulinitet, som kopplas till negativa egenskaper. De vill uppfostra mjukare killar, som har bra värderingar och är snälla, i betydelsen att få en mer omsorgsgivande maskulinitet.

7. Slutsatser

Syftet med denna studie har varit att undersöka pappors upplevelser och erfarenheter av faderskap. Vi har också velat undersöka hur pappor navigerar sig i sitt faderskap i förhållande till jämställdhet och föräldraledighet samt hur de förhåller sig till maskulinitet och faderskapsideal. Vi har sett att pappor har nyanserade erfarenheter av faderskap. De delar en positiv upplevelse av övergången till faderskap, även om det har inneburit omprioriteringar i livet och förändringar i vardagen. Papporna omfamnar faderskapet med positiva känslor av omsorg. De visar ett ansvar och en stolthet över att göra omsorgsarbete snarare än att vara den som försörjer familjen, vilket tyder på mer omsorgsgivande maskuliniteter. Faderskapet har förändrat pappornas sätt att göra och reflektera kring sin maskulinitet, som hos många av intervjupersonerna är negativt kodad. De tar avstånd från traditionella maskulina egenskaper genom att utöva en mer omsorgsgivande maskulinitet. Samtidigt är pappornas möjlighet till detta villkorad av faktorer som klasstillhörighet och etnicitet.

I relation till olika faderskapsideal vill papporna vara mer närvarande i sina barns liv än vad äldre generationer varit. Många av dem har den egna pappan som referenspunkt, men strävar efter att vara mer närvarande och visa känslor och omsorg. Papporna pratar om att normer kring föräldraskap har förändrats och att det idag är mer inbjudande att utöva faderskap, även om de ofta upplever att de ses som sekundära omsorgsgivare till den primära mamman. De vill tänka på sig själva i termer av föräldraskap snarare än faderskap, men menar att samhället ännu inte delar den bilden. När det kommer till föräldraledigheten är papporna tacksamma över möjligheten att kunna vara föräldralediga och därmed kunna utöva ett mer involverat faderskap. Många av papporna är positiva till att vara föräldralediga och hade gärna tagit ut mer än vad de har faktiskt gjort. Det som i slutändan har påverkat uppdelningen för många var mammans vilja att vara mer hemma, vilket gick före deras egen vilja då mamman burit barnet. Här kan amning även vara en faktor. För några av papporna har flaskmatning varit ett sätt att kunna ge omsorg till barnet under de första månaderna, vilket de uppger att ha möjliggjort en närmare relation till barnet.

Papporna har olika syn på jämställdhet men alla framhäver det som någonting positivt och eftersträvansvärt. Några av papporna delar en liberal syn på jämställdhet där individens fria val är av största vikt. Andra intervjupersoner uttrycker en mer strukturell syn på jämställdhet och att jämställdhetsarbete bör bedrivas på en samhällelig nivå. Majoriteten av papporna försöker uppfostra sina barn genusmedvetet. De vill inte att deras barn ska placeras i ett fack eller behöva

leva upp till könsstereotypa normer och beteenden. Hur de har resonerat kring hushållsarbete skiljer sig mellan papporna. Några tycker att det är viktigt att dela upp hushållsarbete och ser det som en viktig aspekt av jämställdhet i hemmet. Andra menar att hushållsarbete inte har samma koppling till jämställdhet och att den som har möjlighet städar när det behövs.

Många av intervjupersonerna pratar om att jämställdhet är något de eftersträvar i sitt förhållande men menar att det ska ske naturligt. Paradoxalt nog ser alla papporna på diskussion i hemmet som en viktig jämställdhetsaspekt, men många av de menar att de aldrig har diskuterat uppdelning av sysslor eller jämställdhet med sin partner. Vi har tolkat det som att det uppfattas som närmast skamfullt att behöva ha en diskussion om jämställdhet, då det skulle tyda på att relationen är ojämfälld. Det går i linje med Klinth och Johansson (2010) som menar att ideologiska och moraliska aspekter av jämställdhet har fått en hegemonisk status i Sverige. Vi har även lagt märke till en paradox i hur papporna pratar om jämställdhet, då flera av papporna uttrycker uppskattning för de förändringar som svensk jämställdhetspolitik har åstadkommit samtidigt som de är kritiska till att staten ska bestämma hur individer konstruerar sin vardag. Det paradoxala är att det är politiska åtgärder och strukturella förändringar som har möjliggjort att papporna utövar ett mer omsorgsgivande och involverat faderskap. När vi tittar på faderskap och hur det görs tyder våra fynd på att en mer omsorgsgivande maskulinitet håller på att ta form även om det är begränsat till en svensk medelklasskontext.

7.1 Diskussion

Att det är strukturella, ideologiska och individuella faktorer som formar den kulturella kontext som faderskapets praktiker växer fram i har tidigare forskning visat och vi finner liknande resultat i denna uppsats. Faderskapets normer och praktiker undergår ständiga förändringar och just nu kan vi urskilja att, åtminstone för en viss samhällsgrupp, hegemonisk maskulinitet numera innebär omsorgsgivande egenskaper och avfärdande av dominans. Det är av vikt att poängtera att de som har möjlighet att vara flexibla i sin definition av faderskap och maskulinitet är män som redan är delaktiga i den hegemoniska maskuliniteten, inte de som är underordnade till den. Det är män som ingår i den grupp som har störst ekonomisk och social möjlighet att vara föräldralediga och att kunna utöva en mer omsorgsgivande maskulinitet.

Det är politiska beslut som har gjort det möjligt för pappor att kunna utöva mer omsorg och även att förändra de samhälleliga förväntningarna på pappor. För att kunna uppnå ett mer

jämställt föräldraskap för alla grupper av pappor och en fortsatt utveckling av faderskapspraktiker ser vi att samhället därför har en fortsatt viktig roll. Här kan ett genusmedvetet och normkritiskt förhållningssätt till hur flickor och pojkar uppfostras vara en del i den fortsatta utvecklingen, liksom de förväntningar kvinnor och män möter när det kommer till föräldraskap inom samhällets alla instanser. Från skola, vård och privata aktörer som arbetsgivare krävs det ett förhållningssätt som uppmuntrar och stöttar män till att vara delaktiga i omsorg. Ett exempel är att som vi har diskuterat kan flaskmatning ofta ha positiva effekter för mammor, pappor och deras relation med sina barn och att detta gärna kan lyftas.

Kan vi då se en omsorgsgivande pappa i antågande? Det faktum att pappor fortfarande har möjlighet att välja vilken typ av pappa de vill vara är ett uttryck för deras fortsatta maktposition. Och som vår intervjuperson Benjamin säger, ribban för att vara en bra pappa är fortfarande ganska låg. Till skillnad från kvinnor så behöver inte män göra mycket för att uppfattas som en bra och involverad pappa. Det ställs fortfarande högre samhälleliga krav på mammor och som mamma ses du alltid som den självklara omsorgsgivaren. Detta har negativa konsekvenser för både kvinnor och män då det begränsar kvinnors liv och gör det svårare för män att kliva in i den omsorgsgivande arenan. Ett jämställt föräldraskap är inte ett faktum idag och vi som samhälle har en fortsatt lång väg att vandra. Men förutsättningarna för en utveckling mot det målet finns och det är både på det individuella och strukturella planet som kampen måste fortsätta drivas.

7.2 Vidare forskning

Ursprungligen hade vi som mål att forska om män som deltar i någon slags pappagrupp. Vi anser att det är viktigt att utforska hur pappor diskuterar och praktiserar faderskap tillsammans med andra pappor och att vidare forskning på det temat behövs. Likaså fattas det fortsatt forskning om pappor som enligt statistiken tar ut minst föräldraledigt. Vi har i denna studie forskat om svenska medelklassmän och det akademiska landskapet inom faderskapsforskning präglas fortfarande av liknande privilegierade grupper. Hur tankar och förutsättningar för faderskap och maskuliniteter ser ut för män från andra sociala kategorier är någonting som kräver mer akademisk uppmärksamhet, och ett intersektionellt perspektiv är av stor vikt. Slutligen måste forskning om faderskap göras kontinuerligt då faderskapsideal är under ständig förändring.

Referenslista

- Acker, Joan, Kate Barry och Joke Esseveld (1991). Objectivity and truth: Problems in doing feminist research, *Women's Studies International Forum*, 6(4):423-435.
- Barclay, Lesley och Deborah Lupton (1999). The experiences of new fatherhood: a socio-cultural analysis, *Journal of advanced nursing*, 29(4):1013-1020.
- Biblarz, Timothy J. och Judith Stacey (2010). How does the gender of parents matter?, *Journal of Marriage and Family*, 72(1):3-22.
- Bünning, Mareike (2015). What happens after the “daddy months”? Fathers’ involvement in paid work, childcare, and housework after taking parental leave in Germany, *European Sociological Review*, 31(6):738-748.
- Cabrera, Natasha J., Catherine S. Tamis-LeMonda, Robert H. Bradley, Sandra Hofferth och Michael E. Lamb (2000). Fatherhood in the twenty-first century, *Child development*, 71(1):127-136.
- Connell, Raewyn (2008). *Maskuliniteter. 2:a upplagan*. Göteborg: Daidalos.
- Connell, Raewyn (2009). *Om genus. 2:a upplagan*. Göteborg: Daidalos.
- Craig, Lyn (2006). Does father care mean fathers share?: A comparison of how mothers and fathers in intact families spend time with children, *Gender and Society*, 20(2):259-281.
- Dermott, Esther och Caroline Gatrell (2018). *Fathers, families and relationships: researching everyday lives*. Bristol: Policy Press.
- Dermott, Esther och Tina Miller (2015). More than the sum of its parts? Contemporary fatherhood policy, practice and discourse, *Families, Relationships and Societies*, 4(2):183-195.
- Doherty, William J., Edward F. Kounesk och Martha F. Erickson (1998). Responsible fathering: An overview and conceptual framework, *Journal of Marriage and Family*, 60(2):277-292.
- Elliott, Karla (2016). Caring masculinities: Theorizing an emerging concept, *Men and masculinities*, 19(3):240-259.
- Evertsson, Marie och Katarina Boye (2018). The transition to parenthood and the division of parental leave in different-sex and female same-sex couples in Sweden, *European Sociological Review*, 34(5):471-485.
- Försäkringskassan (2016). *Sifo: Närhetsbarometern, resultatrapport 2016-09-24*. [2019-05-16] https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/0e17df5b-4774-4d14-8b55-83b05050390a/mamma-fore.pappa_forsakringskassan-narhetsbarometern.rapport.pdf?MOD=AJPERES
- Försäkringskassan (2019). *Reserverade dagar ökar pappors uttag av föräldrapenning (Korta analyser 2019:1)*. <https://www.forsakringskassan.se/statistik/publikationer/korta-analyser> [2019-05-16].

- Haas, Linda och C. Philip Hwang (2019). Policy is not enough—the influence of the gendered workplace on fathers’ use of parental leave in Sweden, *Community, Work and Family*, 22(1):58-76.
- Johansson, Thomas och Roger Klinth (2008). Caring fathers: The ideology of gender equality and masculine positions, *Men and masculinities*, 11(1):42-62.
- Johansson, Thomas och Roger Klinth (2007). De nya fäderna: om pappaledighet, jämställdhet och nya maskulina positioner, *Tidskrift för genusvetenskap*, 1-2:143-166.
- Klinth, Roger och Thomas Johansson (2010). *Nya svenska fäder*. Umeå: Boréa Bokförlag.
- Kvale, Steinar och Svend Brinkmann (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3:e upplagan. Lund:Studentlitteratur.
- Lamb, Michael E. (2010). *The Role of the Father in Child Development*. Hoboken: John Wiley & Sons.
- Lidbeck, Monica, Susanne Bernhardsson och Tomas Tjus (2018). Division of parental leave and perceived parenting stress among mothers and fathers, *Journal of reproductive and infant psychology*, 36(4):406-420.
- Lieblich, Amia, Rivka Tuval-Mashiach och Tamar Zilber (1998). *Narrative research. [Elektronisk resurs] : reading, analysis and interpretation*. Thousand Oaks: SAGE.
- Lykke, Nina (2009). *Genusforskning: En guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. Stockholm: Liber.
- Lynch, Kathleen (1999). Equality studies, the academy and the role of research in emancipatory social change, *Economic and Social Review*, 30:41-70.
- Madison, D. Soyini (2005). *Critical ethnography. [Elektronisk resurs] : method, ethics, and performance*. Thousand Oaks: Sage.
- Marsiglio, William, Paul Amato, Randal D. Day och Michael E. Lamb (2000). Scholarship on fatherhood in the 1990s and beyond, *Journal of Marriage and Family*, 62(4):1173-1191.
- Miller, Tina (2011). Falling back into gender? Men’s narratives and practices around first-time fatherhood. *Sociology*, 45(6):1094-1109.
- Nyström, Kerstin och Kerstin Öhring (2004). Parenthood experiences during the child's first year: literature review, *Journal of advanced nursing*, 46(3):319-330.
- Plantin, Lars, Sven-Axel Månsson och Jeremy Kearney (2003). Talking and doing fatherhood: On fatherhood and masculinity in Sweden and England, *Fathering*, 1(1):3-26.
- Premberg, Åsa, Anna-Lena Hellström och Marie Berg (2008). Experiences of the first year as father, *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 22(1):56-63.
- Regeringskansliet (2017). *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet - regeringens insatser*.

- <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/jamn-fordelning-av-det-obetalda-hem--och-omsorgsarbetet---regeringens-insatser/> [2019-05-16].
- Rennstam, Jens och David Wästerfors (2015). *Från stoff till studie-Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Sanchez, Laura och Elizabeth Thomson (1997). Becoming mothers and fathers: Parenthood, gender, and the division of labor, *Gender and Society*, 11(6):747-772.
- Shück, Katarina (2018). *Det här är kåpearnas liv*. <https://kpwebben.se/det-har-ar-kapearnas-liv/>[2019-05-16].
- Silverstein, Louise B. (1996). Fathering is a feminist issue. *Psychology of Women Quarterly*, 20(1):3-37.
- Silverstein, Louise B. och Carl F. Auerbach (1999). Deconstructing the essential father, *American psychologist*, 54(6):397-407.
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. <https://www.vr.se/analys-och-uppdrag/vi-analyserar-och-utvarderar/alla-publikationer/publikationer/2017-08-29-god-forskningssed.html>. [2019-05-14]
- Wall, Glenda och Stephanie Arnold (2007). How involved is involved fathering?: An exploration of the contemporary culture of fatherhood, *Gender and Society*, 21(4):508-527.
- West, Candace och Don H. Zimmerman (1987). Doing gender, *Gender & Society*, 1(2):125-151.

Bilaga 1: Kodningstabell

Koder	Underteman	Teman
Föräldraskap/faderskap/moderskap Samhälleliga normer Biologiskt föräldraskap Amning Primärförälder Anknytning Ensamhet i fadersrollen	• Föräldraskap/faderskap	
Egen pappa som förebild Det egna faderskapet Nya faderskapsnormer Auktoritet Trygghet Förebild	• Det nya faderskapet	♦ Faderskap - föräldraskap
Görandet av faderskap Teknologi Uppfostran Belastning Att ha två barn	• Görandet av faderskap	
Genusnormer Liberalsyn/individualism Syn på jämställdhet	• Genusmedvetenhet	
Olika standard i hushållet Hushållssysslor	• Hushållssysslor	♦ Jämställdhet
Förväntningar till f.ledigheten Vem bestämmer f.aledigheten Varför delas f.ledigheten olika Arbetsituation, ekonomi Svensk kontext	• Föräldraledigheten	
Identitet/personlighet Barnet på 1:a plats Hitta sin egen väg Maskulinitet, mjukhet Känslor Rädslor, ökad försiktighet Ansvar Självsäkerhet Tålamod Relation till ursprungsfamilj Beslut om att få barn	• Personlig utveckling	♦ Omställningar och förändringar
Relation till partnern Kommunikation Omställning/förändringar Sociala relationer	• Förändringar i omgivningen	
Information om faderskap Behov av socialt nätverk	• Sociala tillgångar för pappor	

Bilaga 2: Intervjuguide

BAKGRUND

Vill du till att börja med berätta om dig själv och din familj?

- Ålder
- Sysselsättning
- Barn och hur gamla de är
- Bor tillsammans med barnet/andra föräldern?

Tema: ATT BLI OCH VARA PAPPA

Skulle du vilja berätta bakgrunden till att du blev pappa?

- > Var det planerat? Hade du tänkt länge på innan att du ville ha barn?
- > Hur kändes det när du väl fick reda på att du skulle bli pappa? Och vilka tankar fick du?
- > Berätta gärna om hela förloppet från +gravtest till tankegångar under hela graviditeten

Vad tror du har format din bild av faderskap?

- >Till exempel egna erfarenheter, media, ingen förebild?

Nu när du själv är pappa, vad är faderskap enligt dig?

- >Hur skulle du beskriva det?
- >Vilka handlingar gör en pappa?

Beskriv en vanlig dag tillsammans med ditt barn.

- >Jobbdag (om han jobbar) och ledig dag

Tycker du att det är en skillnad på att vara pappa och att vara mamma?

- >På vilket sätt?

(Sammanfattning/följdfrågor> övergång)

Tema: FÖRÄLDRALEDIGHETEN

Vad var dina tankar kring föräldraledigheten innan barnet föddes?

- > Tex syfte, vad du känner var viktigt under föräldraledigheten överlag

(Hur valde du och den andra föräldern att dela på föräldraledigheten för barnet?)

> Gemensamt beslut? Var det någon som fick sista ordet här?

(Vilken eller vilka faktorer var det till sist som låg till grund för hur ni delade upp hur/om ni skulle vara lediga?)

>Var amning en faktor som spelade in i hur ni funderade kring föräldraledigheten?

> Känslor kring det här?

>Hur upplever du att amningen har påverkat din och den andra förälderns relation till barnet?

I Sverige kan föräldrar dela lika på föräldraledigheten för barnet, men som det ser ut idag tar män ut ca 30% och kvinnor ca 70%. Varför tror du det ser ut så?

>Tycker du att föräldraförsäkringen borde individualiseras, dvs dagarna delas 50/50

>Om ja/nej, varför? Berätta mer.

(Sammanfattning/följdfrågor >avslutning)

Tema: JÄMSTÄLLDHET

Vad betyder jämställdhet för dig?

Att få barn är ju en stor förändring och påverkar vardagen man har innan när man "bara" är två personer i hushållet. Hur tycker du att ert gemensamma hem och arbetet ni gör i det har förändrats sedan ni fick barn? Har det förändrats?

> Gör den som är hemma mest hushållsarbete? Eller tvärtom? Lika?

> Tycker du att det har varit lättare eller svårare att fördela hushållsarbetet med barn?

Sverige har ju som ett delmål för jämställdhet i samhället att kvinnor och män ska ta lika stort ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Har du och din partner diskuterat hur ni vill dela upp dessa uppgifter?

>Är det något som ni aktivt pratat om?

Vi läser ju genusvetenskap och har läst mycket om olika roller och normer kring könen. Märker du en skillnad på hur du tänker kring det, nu när du har blivit pappa och ska uppfostra en individ?

(Sammanfattning/följdfrågor> övergång)

Tema: IDENTITET OCH SOCIALA RELATIONER

Upplever du att du har förändrats som person av att få barn?

- > Om ja/nej, varför/varför inte? På vilket sätt?
- > Är det förändringar som du upplever positiva eller negativa?

På vilket sätt har din relation med den andra föräldern förändrats sedan ni fick barn?

På vilket sätt har dina sociala relationer förändrats sedan du fick barn?

- > Var du den första som fick barn bland dina vänner?
- >Har du kompisar som också är föräldrar?

Har du känt dig ensam i din roll som pappa?

- > Ja/nej, på vilket sätt? Varför tror du/ inte/ det?
- > När du har haft funderingar kring ditt faderskap, vart har du vänt dig?

Har du känt ett behov av att ha ett nätverk som också är föräldrar, tex en pappagrupp?

Vi är jätteintresserade av den utvecklade teknologin. Är det något du har tänkt på i relation till ditt föräldraskap?

AVSLUTNING

Nu har vi pratat om hur det kändes när du blev pappa, hur du ser på faderskap och jämställdhet och hur du tycker att du och dina sociala relationer har utvecklats sen du blev pappa.

Om du tänker tillbaka nu med den erfarenhet du har, är det någonting du önskar att du hade fått veta i förhand? Från graviditeten till upplevelsen att vara pappa.

Vad tycker du har varit det mest positiva med att ha blivit pappa?

Nu har vi gått igenom dom teman vi ville veta mer om. Vi har dock några avslutande frågor;

Känner du att den här intervjun har täckt dina upplevelser och erfarenheter som pappa, är det någonting som du trodde att vi skulle ta upp, som vi inte har gjort?

Finns det något annat som du känner att du vill lägga till?

Är det något som du vill fråga oss?